

Utorak, 6. novembar 2007
Svedoci SST7/28, Ylber Haskaj i Hajrit Sandhu
Otvorena sednica
Optuženi su pristupili Sudu
Početak u 9.07 h

Molim ustanite. Međunarodni krivični sud za bivšu Jugoslaviju zaseda. Izvolite, sedite.

Predmet broj IT-04-84-T, Tužilaštvo protiv Ramusha Haradinaja i ostalih.

SUDIJA ORIE: Dobro jutro svima. Hvala vam gospodine sekretare. Dobro jutro svedoče 28. Želeo bih da vas podsetim da ste i dalje u obavezi, na osnovu svečane izjave koju ste dali na početku svog iskaza. Gospodine Re, da li ste spremni da dodatno ispitajte svedoka. Mislim da ste rekli da će vam biti potrebno 10 minuta, zar ne?

TUŽILAC RE: Da.

SUDIJA ORIE: Izvolite.

svedok: SST7/28

DODATNO ISPITIVANJE: TUŽILAC RE - NASTAVAK

TUŽILAC RE – PITANJE: Dobro jutro, svedoče 28. Želeo bih da vam postavim neka pitanja, kako bismo razjasnili neke stvari koje su juče bile spominjane u okviru unakrsnog ispitivanja. Da li imate dokazni predmet MFI 1212, to je Izveštaj Human Rights Watch. To je bilo u svežnju dokumenata koje smo vam juče dali. ... E, taj. Juče vas je gospodin Harvey nešto pitao. Molim da pogledate stranicu 92 tog dokumenta. To je na stranici 109 jučerašnjeg transkripta. Vaš odgovor. . .

SVEDOK 28 – ODGOVOR: Da li govorite o ovom dokumentu?

TUŽILAC RE – PITANJE: To je 92. stranica. Juče, na 109. stranici transkripta, odgovarajući na pitanje gospodina Harveya rekli ste: „Mislim da su sredinom jula srpske strane pokušale da suzbiju OVK u više sela. U to vreme, mislim da je preko 40 posto teritorije bilo pod kontrolom OVK“. Ovde je reč koja mi nije poznata ...“, tako da, oni su, zapravo, vršili granatiranje sela, jednog do drugog. “ Pogledajmo sada Izveštaj Human Rights Watch. Na 92. stranici ima jedan pasus gde piše, citiram: „Od aprila do sredine jula 1998. godine, OVK je imala pod kontrolom oko 40 posto teritorije Kosova, premda snage Srbije su do avgusta 1998. preuzele većinu te teritorije. Međutim, do tad, OVK je držala pod kontrolom više strateških mesta i sela i imala kontrolu nad kontrolnim punktovima na više važnih puteva na Kosovu. „Danas“, ovo je pisano u oktobru 1998. godine, „područje pod njihovom kontrolom je svedeno na neke delove Drenice/Dreniče i nekoliko džepova na zapadu Kosova. Naročito imaju kontrolu po noći. “ Ono što piše u ovom Izveštaju, koji je

Fond za humanitarno pravo
dokumentovanje i pamćenje

upravo citiran, se poklapa sa onim što ste vi primetili na Kosovu u tom periodu 1998. godine, zar ne?

SVEDOK 28 – ODGOVOR: Da.

TUŽILAC RE – PITANJE: Gospodin Emmerson vas je juče unakrsno ispitivao o nekim delovima ovog Izveštaja koji je pred vama i postavio vam je više pitanja. Na 40. stranici vas je pitao, da li informacije iz Human Rights Watch. . . , ne na 40. stranici izveštaja, već transkripta, a to je na 20. stranici tog izveštaja, kao i 12. On vas je pitao da li informacije u Izveštaju Human Rights Watch tačno odražavaju informacije koje ste dobili od advokata sa kojima ste razgovarali i na 41. stranici pita da li je to u skladu sa informacijama koje ste dobili u pogledu pritvaranja tokom 1998. godine i on je od vas zatražio da prokomentarišete ono što piše u tom izveštaju i poredite sa vlastitim iskustvom. Juče ste svedočili o sukobu i molim da pogledate sada stranicu 91. tog izveštaja Human Rights Watch gde piše: „Neprijateljstva između OVK i snaga vlade su do 28. februara zašla u fazu sukoba. S obzirom na način na koji se primenjuju obaveze na osnovu zajedničkog člana 3, s obzirom na intenzitet sukoba od marta pa do septembra Human Rights Watch, takođe, vrši ocenu postupanja snaga vlade, kao i OVK prema protokolu II Ženevske konvencije. 28. februara 1998. godine srpske snage su otpočele prvi opsežni napad na sela *Ćirez*, *Likošane/Likoshan* , jer se sumnja da su tamo pripadnici OVK. Od tog dana OVK i vlada su u stalnim neprijateljskim sukobima, koja se ogledaju u vojnim ofanzivama i vode se duž linija fronta. Koriste se napadi helikoptera i teškom artiljerijom. Prevažodno to čini vlada. OVK raspolaže lakim naoružanjem i lakšom artiljerijom. Premda je OVK, prevažodno, gerilska armija u kojoj ne postoji striktna hijerarhijska struktura, postoje zasebne interne frakcije tokom tog perioda. Od februara do septembra OVK se organizovala u jednu organizovanu vojnu silu na koju se mogu primeniti, na koji se može primeniti međunarodno humanitarno pravo. “ Ja sada vas ne pitam, koje je vaše mišljenje u pogledu primenljivosti zajedničkog člana 3. i o primeni međunarodnog humanitarnog prava, već hoću da vas pitam o sukobu koji ste primetili. Želim da prokomentarišete tačnog njihove procene u ovom izveštaju Human Rights Watch , da je sukob počeo nakon napada 28. februara 1998. godine i želeo bih da nam kažete sve što znate na osnovu onoga što ste videli na terenu, a na osnovu čega je Human Rights Watch izneo svoju ocenu?

SUDIJA ORIE: Gospodine Emmerson.

ADVOKAT EMMERSON: Gospodin Re, kaže da ne traži mišljenje od ovog svedoka. A, ako želi od svedoka da iznosi činjenice, onda bi bilo primereno da postavi pitanje u okviru konkretnih incidenata o kome ovaj svedok može da govori i to od jednog do drugog.

SUDIJA ORIE: Gospodine Emmerson, celokupno pitanje postojanja oružanog sukoba, direktno je povezano sa primenljivošću zajedničkog člana 3, osim ukoliko je vaš koncept oružanog sukoba drugačiji od onoga što možemo pročitati u Ženevskim konvencijama. Pa stoga, u ovom izveštaju su navedene neke činjenice u pogledu lake artiljerije OVK i druge činjenice, no, način na koji ste formulisali svoje pitanje je . . . Da prokomentarišete tačnost procene Human Rights Watch da je postojao sukob koji je počeo u to vreme, a to je zapravo drugačiji način , da tražite da se potvrdi ili poreknu zaključci izveštaja Human Rights Watch.

TUŽILAC RE: Da odgovorim na dve stvari. Kako sam shvatio, teza Odbrane je da nije bilo sukoba, u tom trenutku. A, drugo, juče je gospodin Emmerson pitao svedoka upravo isto u

vezi sa drugim zaključcima Human Rights Watch u vezi sa postupanjem srpske policije. Ja ovog svedoka pitam: vi ste bili na terenu, videli ste šta se dešavalo, pa . . .

SUDIJA ORIE: Da, ali postoji razlika između toga da pitate u vezi sa aktivnostima policije i pitate da li je zaključak da je postojao oružani sukob, koji ima tako važnu pravnu konotaciju. Između te dve stvari postoji razlika. No, možete pitati šta je svedok primetio i da li to odgovara onome što, kako piše u izveštaju, je nešto čime se Human Rights Watch služio kao činjenicama u potporu svojih zaključaka, a to je da je postojao oružani sukob.

ADVOKAT EMMERSON: Da li mogu da kažem da, u pasusu koji je gospodin Re pročitao u zapisnik, u drugom pasusu, na 91. stranici nalaze se činjenice. Drugim rečima, 28. februara izvršen je napad, zaista, na Likošane/Likoshan i Ćirez, postojala su neprijateljstva i linije fronta i vršili se napadi iz helikoptera, a OVK je raspolagala lakšim naoružanjem i lakšom artiljerijom. A, osim toga, mi tvrdimo da u tom materijalu nema ničega što može biti predmet pitanja koje se postavlja svedoku.

SUDIJA ORIE: Da, to sam i ja maločas rekao. Vi možete pitati svedoka o činjenicama koje su navedene u Izveštaju Human Rights Watch, u potpora njihovog zaključka da li je postojao oružani sukob. Izvolite nastavite.

TUŽILAC RE – PITANJE: Svedoče 28, Human Rights Watch se pozvao na više incidenata i činjenice koje su navedene u izveštaju kako bi izveo zaključak da je postojao sukob od 28. februara 1998. pa na dalje. Da li ste vi na terenu videli sukobe, napade, bilo šta u tom smislu, što odgovara onome o čemu Human Rights Watch izvodi svoj zaključak?

SVEDOK 28 – ODGOVOR: Ja ne bih sada želela da komentarišem ovaj deo Izveštaja Human Rights Watch iz jednostavne činjenice, zato što ja nisam dobila nikakve informacije sa tim u vezi. A moram da kažem da je moje mišljenje. . .

SUDIJA ORIE: Ne čujem.

TUŽILAC RE – PITANJE: Vi ste rekli “mogu da izvučem paralelu u odnosu na taj period“. I rekli ste da je to vaše mišljenje?

SVEDOK 28 – ODGOVOR: Moje mišljenje je bilo da je postojao oružani sukob i rekla sam zašto je, po mom mišljenju, on počeo 28. februara. Ja se sećam još nekih drugih indicija koje idu u potporu tog mišljenja, naročito kad mislimo na Drenicu/Dreničë. Snage policije nisu nakon toga ulazile više na to područje i ja sam obavila par razgovora sa humanitarnim radnicima i organizacijama koje su bile u Drenici/Dreničë, dostavljale hranu izbeglicama i njih su pripadnici OVK zaustavljali na kontrolnim punktovima, i ponekad su morali da se vrate, proveravali su im identifikacije i imala sam utisak da je tamo postojala kontrola nad regionom. Takođe sam više puta bila u Drenici/Dreničë, kako bih sa izbeglicama razgovarala o situaciji, jer sela u Drenici/Dreničë, blizu Mitrovice/Mitrovicë, Srbice/ Skenderaj itd. su sela koja su srpske snage granatirale i videla sam da postoji vojna komanda.

ADVOKAT GUY-SMITH: Ja nema prigovor ukoliko svedok iznosi činjenice, ali ulažem prigovor ukoliko se sad iznosi mišljenje da je postojao oružani sukob.

SUDIJA ORIE: Gospodine Guy-Smith, ne možete da ulažete prigovor na odgovor. Pitanje je bilo primereno postavljeno. Možete da kasnije prokomentarišete odgovor. Ovo je bio mešoviti odgovor u kome se iznose mišljenje i činjenice.

ADVOKAT GUY-SMITH: Budući da ste vi rekli da pitanje treba da se odnosi na činjenice, a odgovor je bio više mišljenje, želeo sam da iznesem prigovor, kako bio zaveden u zapisniku.

SUDIJA ORIE: U redu. Ali, Pretresno veće je zatražilo da se iznesu činjenice. Pretresno veće nikada nije reklo svedoku da iznosi mišljenje, osim ukoliko ne postoji razlog za to. Činjenica je da je u svom odgovoru svedok delimično dao i mišljenje u pogledu toga da li je postojao oružani sukob. Izvolite nastavite gospodine Re.

TUŽILAC RE – PITANJE: Po vašem mišljenju, postojao je oružani sukob i citiram, kažete: „Po mom mišljenju, to je počelo od 28. februara“, kraj citata. Na osnovu kojih činjenica ste zaključili da je počeo oružani sukob od 28. februara, zašto baš taj datum?

SVEDOK 28 – ODGOVOR: Mislila sam da smo juče o tome govorili. Dana 28. februara izvedena je vojna operacija u Ćirezju i Likošanima/Likoshan i nakon toga je obavljena sahrana na kojoj su bili prisutni vojnici OVK. Nekoliko dana, dva ili tri dana kasnije, porodica Jashari je žrtvovana u tom sukobu u Prekazu/Prekazi i ja sam znala da od januara meseca, Jashari ...i grupacije OVK su se već krile u šumama koje su bile blizu i srpska policija je pokušala da ih uhapsi. Izvršen je napad na porodicu Jashari u januaru i tada je već postojala izvesna vojna jedinica tamo.

TUŽILAC RE – PITANJE: Svedoče 28, na posletku bih želeo da vas pitam sledeće. Pogledajte stranicu 92 Izveštaja Human Rights Watch gde piše: „Upućeni ratni dopisnici poput istražitelja Human Rights Watch, koji su se sastajali sa pripadnicima OVK, su primetili da postoje slični posatupci i procedure među borcima OVK koji su na kontrolnim punktovima i oni dopuštaju novinarima da uđu na teren. Te indicije da borci dobijaju naređenja kako treba da se ponašaju, ukazuju na to da su borci podređeni, makar, regionalnim komandantima. Takođe ima slučajeva, međutim, da nema discipline, što ukazuje da postoje neke strukturne slabosti unutar OVK. Uprkos tome, jasno je da je rukovodstvo OVK uspelo da organizuje sistematske napade širom većih delova Kosova. “ Želeo bih da vam postavim isto pitanje. Da li ste vi imali slična iskustva kao i Human Rights Watch, kada je izveo ovaj zaključak?

SVEDOK 28 – ODGOVOR: Mislim da su imali vlastiti pristup zoni pod kontrolom OVK. OVK je u to vreme imala političke predstavnike u Prištini/Prishtinë i ti predstavnici su davali propusnice novinarima i humanitarnim radnicima da razgovaraju sa ljudima na njihovoj teritoriji. Ja sam imala tu propusnicu. Mislim da je Fred Abrahams u jednom trenutku radio kao istražitelj za Human Rights Watch i tad je imao tu propusnicu. Sećam se jednog slučaja kada su dva srpska novinara ili ruska novinara kidnapovani i dva dana držani. Ali, to je jedini slučaj čega se sećam da su novinari imali negativna iskustva u Drenici/Dreničë.

TUŽILAC RE – PITANJE: Samo da nešto još kažemo o toj propusnici OVK. Da li vi, u stvari, kažete pred Pretresnim većem, da vam je OVK u Prištini/Prishtinë izdavala propusnicu?

SVEDOK 28 – ODGOVOR: Da.

TUŽILAC RE – PITANJE: Da li možete da kažete, ko vam je izdao tu propusnicu, za šta je važila, kako ste je koristili i koliko je ona bila efikasna, i kad ste je dobili?

SVEDOK 28 – ODGOVOR: Pa, to se nije zvalo OVK. To je bilo političko predstavništvo OVK. To je bila jedna kancelarija i ta kancelarija je izdavala ove propusnice i odobravala propusnice za Drenicu/Dreniče.

SUDIJA ORIE: Gospodin Re postavio vam je pet pitanja. Odgovorili ste ko vam je izdao propusnicu. Za šta je ona važila?

SVEDOK 28: Bila je odgovarajuća za ulazak na teritoriju pod kontrolom OVK u Drenici/Dreniče.

SUDIJA ORIE: Da, to ste rekli. Dakle, važila je da se uđe na tu teritoriju pod kontrolom OVK, ali, šta je pisalo?

SVEDOK 28: Pa, ne mogu da se setim šta je pisalo.

SUDIJA ORIE: Dobro. Sledeće pitanje bilo je, kada vam je izdata ta propusnica?

SVEDOK 28: To je bilo sredinom godine ili u drugoj polovini godine.

SUDIJA ORIE: Polovinom koje godine?

SVEDOK 28: Pa, 1998, pre toga sam ulazila, takođe, na tu teritoriju, ali nije mi bila potrebna propusnica, poznavala sam te ljude, ali, u drugoj polovini 1998. bila mi je izdata propusnica.

SUDIJA ORIE: Možete li da budete malo precizniji, jer druga polovina godine još uvek pokriva čitavih 6 meseci?

SVEDOK 28: Šest meseci, mislim da mora biti da je to bilo početkom jeseni ili tako nekako.

SUDIJA ORIE: Početkom jeseni, da li to znači da treba da shvatim da je to bilo. . .

SVEDOK 28: 1998.

SUDIJA ORIE: Da, to mi je jasno. Ali, da li biste rekli da je septembar početak jeseni?

SVEDOK 28: Da.

SUDIJA ORIE: Zatim, još jedan deo pitanja bio je, „kako ste koristili tu propusnicu“?

SVEDOK 28: Nikad nisam morala da pokažem tu propusnicu nikome, jer sam poznavala te ljude. Znala sam ljude koji su išli zajedno sa mnom tamo, tako da nisam nikada morala da dokazujem ko sam ja, ali mi je bilo jasno da su neki inostrani novinari morali da prođu kroz kontrolne punktove OVK i da pokažu takve propusnice.

SUDIJA ORIE: Ranije ste rekli da u „početku niste morali da prolazite tuda jer su vas ljudi poznavali“, a onda ispada da izgleda da se situacija promenila. I sada nam kažete da, čak kada ste imali tu propusnicu, vi ipak još uvek niste morali da je koristite.

SVEDOK 28: Ne.

SUDIJA ORIE: A, da li se onda može, uopšte reći, koliko je efikasna bila ta propusnica, u vašoj ličnoj situaciji?

SVEDOK 28: Moja lična situacija bila je malo drugačija od situacije u kojoj su se tamo verovatno nalazili novinari.

SUDIJA ORIE: Hvala. Gospodine Re, nemate daljih pitanja?

TUŽILAC RE: Nemam daljih pitanja.

SUDIJA ORIE: Onda bih želeo da samo nekoliko stvari proverim sa vama.

ISPITIVANJE: PRETRESNO VEĆE

SUDIJA ORIE: Gospodin Re vas je uputio na stranicu 92 i na situaciju kakva je bila posle 28. Februara. Human Rights Watch opisuje da su „OVK i vladine snage bile u neprijateljstvu, što je uključivalo vojne ofanzive, kao i frontove“. Da li ste vi videli neke linije fronta posle februara 1998. godine?

SVEDOK 28: Samo da razmislim. Ne bih to baš nazvala linijom fronta. Rekla bih da je to u nekim periodima godine bila zamrznuta vojna situacija, kada bi OVK držala deo teritorije, gde ih srpske snage nisu uznemiravale, ali 100 m ili 200 m dalje bio bi još jedan kontrolni punkt, koji su kontrolisale srpske snage. Mislim da je to bilo tipično u Mališevu/Malishevë, tokom nekoliko meseci, kao i u Orahovcu/Rahovec. ... dva ili tri dana, ali ja nisam tada bila tamo. Imala sam priliku samo da razgovaram sa ljudima koji su objasnili kako je ta situacija izgledala.

SUDIJA ORIE: Možete li nešto da nam kažete o području Dukađin/Dukagjini?

SVEDOK 28: Ja sam shvatila, kada sam bila tamo 29, ... nekoliko dana, da je tamo postojao put koji deli Dečane/Dečan i Đakovicu/Gjakovë. Tu je bio put koji je bio između srpskih snaga i OVK.

SUDIJA ORIE: Rekli ste 29 ... ?

SVEDOK 28: Između 20. i 29, posle borbi koje su se vodile 22, 23. i granatiranja iz Suke Babaloć/Baballoq. Mislim da je policija uspela da drži put otvorenim, a sela su bila pod kontrolom OVK.

SUDIJA ORIE: Kada ste rekli da je to bilo, u mesecu aprilu?

SVEDOK 28: Da, u mesecu aprilu.

SUDIJA ORIE: A, da li je neko od vas video ili saznao da su korišćeni borbeni helikopteri u napadu?

SVEDOK 28: Da. Neke albanske izbeglice rekle su da su vojni avioni korišćeni, ali ja nisam bila sigurna da li je to bilo za napad ili da bi se ljudi zaplašili.

SUDIJA ORIE: Dakle, rekli ste da su vam rekli da je bilo vojnih aviona. Vi ste shvatili da su to, u stvari, bili helikopteri?

SVEDOK 28: Pa, mislim da su rekli „avioni“.

SUDIJA ORIE: Da li ste nešto čuli o vrsti naoružanja koje je korišćeo? Human Rights Watch pominje da su vladine snage, uglavnom, koristile tešku artiljeriju.

SVEDOK 28: Mislim da je teška artiljerija korišćena kasnije, u kasnijoj fazi konflikta, naročito u avgustu i u maju, a što se tiče teške artiljerije, nisam sigurna kakva je bila situacija u aprilu. Znam da je bilo granatiranja, ali ne znam kakav tip naoružanja je korišćen. To ne bih znala.

SUDIJA ORIE: OVK se ovde opisuje kao da je imala streljačko naoružanje i laku artiljeriju. Da li biste, na osnovu onoga što ste vi videli, mogli da nam to potvrdite?

SVEDOK 28: Ne bih mogla da komentarišem vrstu naoružanja koju je OVK imala.

SUDIJA ORIE: Hvala. Imali li potrebe da postavite dodatna pitanja svedoku? Tri puta je glavom dat znak „ne“. Pošto nemamo daljih pitanja za vas, svedoče 28, ovim se završava vaše svedočenje pred ovim Sudom, mada smo malo haotično započeli prošle nedelje. Nadam se da ste primetili da smo ovih poslednjih dana bili bolje organizovani. Pretresno veće žali što nismo mogli još juče da vas pustimo da odete. Hvala vam najlepše što ste danas ponovo došli i ja vam zahvaljujem što ste odgovorili na pitanja svih strana i na pitanja koja vam je postavilo Pretresno veće i želim da vam poželim srećan povratak kući. Hvala.

SVEDOK 28: Hvala.

SUDIJA ORIE: Hvala vama. Sada su zavese spuštene, tako da mislim da svedoka možete ispratiti iz sudnice.

(svedok napušta sudnicu)

SUDIJA ORIE: Gospodine Re, izvolite.

TUŽILAC RE: Kad je reč o sledećem svedoku. . .

SUDIJA ORIE: Nisam mogao da vas čujem.

TUŽILAC RE: Da li me sada čujete?

SUDIJA ORIE: Da, sada vas čujem.

TUŽILAC RE: Gospodin Di Fazio predlaže da vodi ispitivanje u skladu sa Pravilom 92 ter i mislim da su uručene izjave i tako dalje, tako da će se gospodin Di Fazio pozabaviti time. Ali, jedini svedok kojega još imamo na raspolaganju danas, ... izvinite...

(Tužilaštvo se savetuje)

TUŽILAC RE: ... je gospodin Haskaj za koga nisu potrebne zaštitne mere, i on je jedini svedok koga imamo za danas, zbog raznih pitanja vezanih za dokumenta, koja treba pribaviti za svedoke koji dolaze sa Kosova verovatno sutra. Juče smo tražili da se vođa istražnog tima Harjit Sandhu ponovo uvrsti na spisak svedoka. On je prvobitno bio na spisku samo zbog jedne ograničene svrhe, kako bi svedočio u pisanoj formi, u vezi sa ekshumacijom tela gospodina Skendera Kuqija. Mi smo pokušali da obezbedimo da neki članovi porodice Kuqi svedoče u vezi sa ekshumacijom ovog konkretnog leša. To je jedan od leševa za koje nije bilo analize DNK. Ali, ovo svedočenje nam je potrebno da povežemo ovaj leš koji je iskopan na groblju sa onom obdukcijom koju je izvršio doktor Morcillo. Svedočenje gospodina Sandhua bila bi činjenica da je on bio 9. marta 2004. na groblju i kada su članovi porodice identifikovale grob svog oca i rođaka gospodina Skendera Kuqija. Gospodin Sandhu je bio prisutan kada je telo obeleženo i kada je izvršena obdukcija na ovom konkretnom lešu. Tako da, to je svedočenje gospodina Sandhua koje bismo mi voleli da dobijemo i to u pisanoj formi. Ali, juče nismo dobili deklaraciju u skladu sa Pravilom 92 bis. To bismo danas mogli brzo da uradimo. Ako danas ne budemo imali više svedoka, možda bismo želeli da ga pozovemo danas za unakrsno ispitivanje, ako je potrebno. Ako bi nam to Pretresno veće odobrilo, mi bismo želeli da ga vratimo na spisak svedoka. On je u zgradi i moga bi da bude dostupan u roku od pet minuta.

SUDIJA ORIE: Rekli ste da ste to kasno juče podneli. Ja nisam o tome informisan. Poslednje informacije dobio sam rano jutros. Moram, naravno, da proverim svoju elektronsku poštu, da vidim šta je bilo kasno noćas ili rano jutros. To tad još uvek izgleda nije bilo podneto.

TUŽILAC RE: To smo u elektronskoj formi podneli sinoć, ali, verovatno, još uvek Sekretarijat nije podneo jutros.

SUDIJA ORIE: Nisam to još dobio, mada sam informisan o tome. Da čujem šta kaže Odbrana.

ADVOKAT EMMERSON: Ja sam u istom položaju kao i vi, časni Sude. Izgleda da smo veoma kasno sinoć dobili obaveštenje elektronskom poštom. Ne znam, to možda može vrlo brzo da se razreši, ali mislim da to neće uzeti puno vremena u sudnici danas, tako da bih ja možda sugerisao da umesto, da tako kažem, da pokušamo se time s brda s dola pozabavimo, da bi možda bilo bolje ako bismo mogli to da raspravimo sa Tužilaštvom u toku sledećih nekoliko dana.

SUDIJA ORIE: Jasno mi je da bi gospodin Re želeo da koristi vreme koje nam danas preostaje, što bi, naravno, iziskivalo da donesemo brzu odluku u vezi sa ovim zahtevom koji je podnet. Da li bismo, možda, mogli da zamolimo strane da, u toku prve pauze, razmotre šta može da se postigne, a onda ćemo pročitati taj zahtev i sami, u međuvremenu, pa ćemo videti

posle pauze, da li postoji neki problem kojim bi Pretresno veće moralo da se pozabavi i da donese neku odluku u vezi sa ovim, kad je reč o praktičnim pitanjima.

ADVOKAT GUY-SMITH: Ovo može biti od pomoći. Ja sam imao prilike da dam iskaz sledećeg svedoka u skladu sa Pravilom 92, mom klijentu jutros, jer sam to primio tek kasno sinoć na jeziku koji on govori i već sam naznačio da će mi možda trebati vremena da dam neka uputstva vezano sa tim. Jer, ima nekih promena kada je reč o zahtevu koji je podnet. Ja sam svestan da on postoji, ali nisam imao prilike da ga pogledam.

SUDIJA ORIE: Da, svakako. Ja, takođe, nisam imao vremena da detaljno pregledam ranije iskaze sledećeg svedoka i ovaj iskaz u skladu sa Pravilom 92 ter. Nisam imao vremena za to. Da li su te razlike takve, da taj iskaz u skladu sa Pravilom 92 ter, unosi neke nove elemente koji možda već nisu mogli biti uzeti u obzir na osnovu iskaza za koje bi čovek očekivao da će biti iskorišćeni ovde.

ADVOKAT GUY-SMITH: Ima nekih odstupanja. Mislim da neće biti potrebno mnogo vremena. Ja smatram da se podrazumeva da će nam možda trebati samo malo duža pauza, kako bismo mogli to da izvedemo...

SUDIJA ORIE: Da.

ADVOKAT GUY-SMITH: ... mi bismo rekli da probamo da „ubijemo dve muve jednim udarcem“, kad je reč o rasporedu.

(Pretresno veće se savetuje)

SUDIJA ORIE: Gospodine Troop i gospodine Emerson, kada je reč o iskazu u skladu sa 92 ter, čini mi se da je gospodin Guy-Smith još više zainteresovan nego vi za ovo svedočenje.

ADVOKAT EMMERSON: Mi bismo bili zahvalni ako bismo imali prilike da se kratko konsultujemo u vezi sa tim promenama, ali, naravno, primili smo k znanju uputstva vezano za prvobitni dokument, tako da nam neće trebati puno vremena.

SUDIJA ORIE: Onda predlažem da započnemo sa svedokom, kako bismo videli da li svedok prepoznaje potpise, i tako dalje, tako da započnemo 92 ter proceduru i zatim da imamo malo ranije pauzu i malo dužu, a da onda posle pauze možemo da vidimo možemo li da nastavimo sa unakrsnim ispitivanjem. A ako Odbrana smatra da to nije moguće, onda će Pretresno veće odlučiti da li da počnemo s tim ili ne.

ADVOKAT GUY-SMITH: Mislim da će to lepo funkcionisati.

SUDIJA ORIE: Gospodine Di Fazio.

TUŽILAC DI FAZIO: Časni Sude, da li bismo mogli na ovaj način da se pozabavimo time: Kako vi kažete, da prođemo kroz formalnu proceduru i da vidimo da svedok prepozna svoj iskaz. A zatim bih, ako se Pretresno veće slaže, možda da tada napravimo pauzu. Nadam se da ću moći da iskoristim tu pauzu da raščistim nekoliko stvari koje moram da uradim, pre

nego završim glavno ispitivanje. Mislim da će to biti kratko. Biće mislim, možda 10 ili 15 minuta.

SUDIJA ORIE: Da li ćete završiti glavno ispitivanje posle pauze?

TUŽILAC DI FAZIO: Da, da, upravo sam na to mislio. Ukoliko vi, naravno, ne biste radije da se sa tim svim pozabavimo odjednom, posle pauze.

(Pretno veće se savetuje)

SUDIJA ORIE: Gospodine Di Fazio, Pretresno veće bi iz logističkih razloga želelo da sa glavnim ispitivanjem završite pre pauze, pa ako bude nekih pitanja, a i Odbrana traži dodatno vreme da razmotri da li mogu da prihvate izjavu po Pravilu 92 ter. No, mi smatramo da je Tužilaštvo trebalo da bude spremno da pozove svedoka i bez ovih odlaganja. Da je Odbrana rekla mi smo saglasni, onda biste morali sad da ispitujete. Pretresno veće bi želelo da završite sa glavnim ispitivanjem pre pauze. Svedok može da se uvede u sudnicu. Zahvaljujući osoblju Pretresnog veća možemo da imamo dobar uvid u prethodnu i sadašnju izjavu svedoka.

(Pretresno veće i Sekretarijat se savetuju)

SUDIJA ORIE: Zapravo, to nije osoblje Pretresnog veća dostavilo, već Tužilaštvo. Da li je i Odbrana to dobila? Znači, i vi imate i možete da izvršite poređenje između izjava.

(svedok je pristupio Sudu)

SUDIJA ORIE: Gospodine Haskaj, dobar dan. Da li me čujete na jeziku koji razumete?

SVEDOK HASKAJ: Da.

SUDIJA ORIE: Pre nego što počnete sa svedočenjem, Pravilnik o postupku i dokazima iziskuje da date svečanu izjavu da ćete govoriti istinu, celu istinu i ništa osim istine. Poslužitelj vam je sad uručio tekst svečane izjave. Molim da pročitate svečanu izjavu.

SVEDOK HASKAJ: Svečano izjavljujem da ću govoriti istinu, celu istinu i ništa osim istine.

SUDIJA ORIE: Hvala gospodine Haskaj. Izvolite sedite. Molim poslužitelja da pomogne svedoku da lepo stavi slušalice, kako mu ne bi pale sa glave. Izvolite sedite, gospodine Haskaj. Gospodine Di Fazio.

svedok: Ylber Haskaj

GLAVNO ISPITIVANJE: TUŽILAC DI FAZIO

TUŽILAC DI FAZIO – PITANJE: Dobar dan gospodine Haskaj. Molim da kažete Pretresnom veću da li su ovi podaci tačni. Rođeni ste 25. marta 1978. godine. Rođeni ste u Rzniću/Irznig, u opštini Dečani/Dečan. Da li su ti podaci tačni?

Fond za humanitarno pravo
dokumentovanje i pamćenje

SVEDOK HASKAJ – ODGOVOR: Da.

TUŽILAC DI FAZIO – PITANJE: Sada bih vam pokazao primerak izjave, videćete je na ekranu, pred sobom.

TUŽILAC RE: Molim da se svedoku pokaže, sa spiska 65 ter, 2142.

SUDIJA ORIE: Gospodine sekretare, to će biti broj?

sekretar: To će biti označeno u svrhu identifikacije pod brojem P1213.

SUDIJA ORIE: Zahvaljujem sekretaru.

TUŽILAC DI FAZIO – PITANJE: Hvala. Potrebno je da pogledamo verziju na albanskom. Molim da se prikaže šta piše na dnu te stranice. Gospodine Haskaj, da li je to izjava koju ste potpisali?

SVEDOK HASKAJ – ODGOVOR: Da.

TUŽILAC DI FAZIO – PITANJE: Molim da pogledamo i preostale stranice i molim da se prikaže svaki put dno stranice, kako biste pogledali potpise. Recite nam, da li se vaš potpis nalazi i na ostalim stranicama?

SVEDOK HASKAJ – ODGOVOR: Da.

TUŽILAC DI FAZIO – PITANJE: Možda nije baš potrebno da pogledamo celokupnu izjavu. Da li je to izjava koju ste pročitali i juče ste ukazali na neke izmene?

SVEDOK HASKAJ – ODGOVOR: *(ne čuje se odgovor)*

TUŽILAC DI FAZIO – PITANJE: Nisam čuo odgovor, barem ja nisam čuo.

SVEDOK HASKAJ – ODGOVOR: Da li treba sve da pročitam, kako bih video da li se radi o istoj izjavi?

TUŽILAC DI FAZIO – PITANJE: Mislim da to nije potrebno. Da li ste juče pročitali izjavu koju ste dali istražiteljima Tužilaštva 5, odnosno 18. februara 2006. i da li ste juče pročitali tu izjavu koju ste dali u februaru 2006. i ukazali na neke manje izmene, koje biste želeli da budu izvršene?

SVEDOK HASKAJ – ODGOVOR: Da, to je tačno.

TUŽILAC DI FAZIO – PITANJE: Da li je izjava koju imate u elektronskom obliku pred sobom, izjava koju ste pročitali i kasnije potpisali? Dakle, da li je to izjava koju ste juče pročitali?

SVEDOK HASKAJ – ODGOVOR: Da.

TUŽILAC DI FAZIO – PITANJE: Ako bismo vam sada postavljali pitanja u pogledu onoga što ste naveli u izjavi, da li biste dali odgovore koji odgovaraju onome što ste rekli kada ste davali izjavu? Drugim rečima, da li biste danas isto izjavili?

SVEDOK HASKAJ – ODGOVOR: Da.

SUDIJA ORIE: Gospodine Di Fazio, pretpostavljam da je svedok pročitao izjavu iz februara 2006. i uneo izvesne izmene u tu izjavu, a nova izjava je napisana na osnovu te stare izjave. Dakle, tu novu nije ponovo pregledao. Ali, da li ju je pročitao? Da li ste pročitali na vlastitom jeziku najnoviju verziju izjave? Dakle, da li ste je juče pročitali?

SVEDOK HASKAJ: Da.

SUDIJA ORIE: I to ste potpisali?

SVEDOK HASKAJ: Da, to je tačno.

TUŽILAC DI FAZIO – PITANJE: Da li je, po vašim najboljim saznanjima i uverenju, sadržaj te izjave tačan?

SVEDOK HASKAJ – ODGOVOR: Da.

TUŽILAC DI FAZIO – PITANJE: Hvala. U izjavi se pozivate na nekoliko aneksa. Želeo bih da ih sve pogledamo, ali se neću dugo zadržavati na njima. Najpre, u 1. aneksu, to je, zapravo, grupa aneksa. To je sa spiska 65 ter, 2139. Radi se o tri skice. Molim da pogledamo prvu skicu. Mislim da u sistemu elektronske sudnice imamo i verziju na engleskom.

SUDIJA ORIE: Da li je potrebno da im se dodele zasebni dokazni brojevi ili su oni priloženi uz izjavu? Nisam proverio ranije.

TUŽILAC DI FAZIO: Oni su sastavni deo izjave. Molim samo za trenutak.

(Tužilaštvo se savetuje)

SUDIJA ORIE: Znači da, ako bismo u elektronskoj sudnici pogledali izjavu, pronašli bismo i te skice priložene uz izjavu?

TUŽILAC DI FAZIO: Ne, to su zasebni dokumenti.

SUDIJA ORIE: Onda im je potrebno dodeliti odgovarajući broj.

TUŽILAC DI FAZIO: U suštini, imamo tri stvari. Prvo je svežanj dokumenata, gde se nalaze tri skice.

SUDIJA ORIE: Pretpostavljam da želite da te tri skice kasnije budu uvrštene u spis. Da li da im se dodeli jedan ili više brojeva?

TUŽILAC DI FAZIO: Meni odgovara da bude samo jedan.

SUDIJA ORIE: Ali, sekretar treba da zna da li imaju različite brojeve sa spiska 65 ter ili jedan?

TUŽILAC DI FAZIO: Jedan broj sa spiska 65 ter, za sve tri skice, to je 2139.

SUDIJA ORIE: To će biti broj?

sekretar: To će biti P1214.

SUDIJA ORIE: Hvala. Izvolite nastavite.

TUŽILAC DI FAZIO – PITANJE: Hvala. Pogledajte, molim vas, skicu broj 2. U gornjem levom uglu piše broj 2, videćete na skici. Molim da nakratko pogledamo verziju na engleskom, kako bi Pretresno veće i Odbrana mogli da prate.

SUDIJA ORIE: Molim da se zarotira slika kako bismo mogli da pročitamo šta piše.

TUŽILAC DI FAZIO – PITANJE: Interesuje me samo jedna stvar. Molim Pretresno veće da pogleda gde piše „Kuhinja“, pri dnu, sa desne strane dokumenta. Sad možemo da vratimo na albansku verziju dokumenta. Znači, to je skica koju ste napravili i tu spominjete kuhinju ili kantu „Ružina“. Koliko je to mesto bilo udaljeno od baze *Crnih orlova*, mesto gde ste spavali i obedovali?

SVEDOK HASKAJ – ODGOVOR: Ne bih mogao tačno da vam kažem. Mogao bih otprilike da vam opišem.

TUŽILAC DI FAZIO – PITANJE: Pa, u redu, opišite?

SVEDOK HASKAJ – ODGOVOR: Jedan kilometar je udaljeno.

TUŽILAC DI FAZIO – PITANJE: Gde se ta kuhinja nalazi u odnosu na štab Operativne zone Dukađin/Dukagjini, ili je to jedno te isto mesto?

SVEDOK HASKAJ – ODGOVOR: Koliko je meni poznato, to je na istom mestu.

TUŽILAC DI FAZIO – PITANJE: Da li biste mogli da nam opišete šta je bilo u tom objektu gde se nalazio štab Operativne zone Dukađin/Dukagjini?

SVEDOK HASKAJ – ODGOVOR: To je bila jedna kuća.

TUŽILAC DI FAZIO – PITANJE: Hvala. Znamo da je tamo bila i kuhinja. Da li je bilo još nešto ili je to sve?

SVEDOK HASKAJ – ODGOVOR: To je bila kuća koja je imala i kuhinju.

TUŽILAC DI FAZIO – PITANJE: U redu. To je sad jasno. Da li ste ikada tamo išli kada ste bili pripadnik *Crnih Orlova*?

SVEDOK HASKAJ – ODGOVOR: Da, tamo smo išli po obroke.

TUŽILAC DI FAZIO – PITANJE: Hvala.

SUDIJA ORIE: Gospodine Di Fazio, kako bih se ja bolje orijentisao, odnosno, gospodine Haskaj, na skici, u sredini, vidimo da se put račva, jedan ide gore, a drugi ide dole. To mesto gde se put račva, da li je to u centru sela Glođani/Gllogjan, gde sa leve strane ide ka Rzniću/Irznij, a desno ide ka Šaptelju/Shapteji, a jugu ide ka Gramočelju/ Gramacel?

SVEDOK HASKAJ: Da li govorite o onom putu koji ide ka gore ili ka dole?

SUDIJA ORIE: Onaj koji je u centru vaše skice, koji ide na dole, ka kuhinji, a onaj put koji ide na gore, piše „700 metara“.

SVEDOK HASKAJ: Da. To je u centru sela Glođani/Gllogjan.

SUDIJA ORIE: Možete li nam reći, od tog mesta račvanja pa do kuhinje, koliko ima metara, otprilike?

SVEDOK HASKAJ: 300 do 400 metara.

SUDIJA ORIE: Da li je to i dalje u selu ili već onda nismo više u selu? Drugim rečima, da li tu još uvek ima kuća u selu?

SVEDOK HASKAJ: Da.

SUDIJA ORIE: Hvala. Možete nastaviti.

TUŽILAC DI FAZIO: Hvala.

TUŽILAC DI FAZIO – PITANJE: U izjavi o kojoj smo maločas govorili, kažete da se sećate da ste videli gospodina Haradinaja u kuhinji, gde je obično jela jedinica *Crni orlovi*?

SVEDOK HASKAJ – ODGOVOR: Da.

TUŽILAC DI FAZIO – PITANJE: Ta kuhinja koju ste označili, odnosno kantina, je mesto gde su jeli pripadnici *Crnih orlova*, zar ne?

SVEDOK HASKAJ – ODGOVOR: Da.

TUŽILAC DI FAZIO – PITANJE: Kada ste vi bili pripadnik *Crnih orlova* i kada ste bili stacionirani u Glođanima/Gllogjan, koliko često ste tamo išli, svake večeri ili ređe? Možete li nam reći, molim vas?

SVEDOK HASKAJ – ODGOVOR: U početku je to bilo svake večeri, ali kasnije, kada su otpočele borbe i kada su bile češće, bilo nam je nemoguće da tamo idemo svakog dana, odnosno svake večeri.

TUŽILAC DI FAZIO – PITANJE: Kada ste tamo odlazili sa drugim saborcima iz *Crnih orlova*, da li je gospodin Balaj bio sa vama?

SVEDOK HASKAJ – ODGOVOR: Da, ponekad je bio sa nama.

TUŽILAC DI FAZIO – PITANJE: Hvala. Sada bih želeo da pogledate jednu kartu. To je broj 61 ter, 2140, odnosno 65 ter.

SUDIJA ORIE: To će biti broj?

sekretar: P1215.

SUDIJA ORIE: Zahvaljujem.

TUŽILAC DI FAZIO: Hvala.

TUŽILAC DI FAZIO – PITANJE: Pre nego što vas nešto upitam u pogledu ove karte, želeo bih da nešto razjasnimo. Maločas ste govorili o štabu Operativne zone Dukadin/Dukagjini i ja sam vas pitao šta je to. Vi ste rekli da je to bila kuća i onda govorili da se tu nalazila i kuhinja. Čija je to bila kuća?

SVEDOK HASKAJ – ODGOVOR: Ne znam.

TUŽILAC DI FAZIO – PITANJE: Osim što ste tamo jeli i što je to korišćeno kao štab, da li su tamo boravili civili, porodice ili je to isključivo korišćeno u vojne svrhe?

SVEDOK HASKAJ – ODGOVOR: Ne, niko tamo nije živio, nikakva porodica.

TUŽILAC DI FAZIO – PITANJE: Pogledajte sada kartu koju imate pred sobom.

SUDIJA ORIE: Gospodine Di Fazio, da li biste mogli da pitate svedoka da li prepoznaje to mesto snimljeno iz vazduha, jer imamo neke snimke iz vazduha, sela Glođan/Gllogjan.

TUŽILAC DI FAZIO: Da, možda bismo to mogli sad da uradimo, ako želite.

SUDIJA ORIE: Zaboravio sam koji je to broj, mislim da je to P35 ili tako nešto.

TUŽILAC DI FAZIO: Mi imamo ovde jednu kartu koja je u prilogu njegove izjave i to je, zapravo, snimak iz vazduha. Ja sam nameravao da to predočim svedoku.

SUDIJA ORIE: Da, imamo dva različita pogleda iz vazduha. Jedan je taj koji vi imate, a drugi, gospodine sekretaru, bi bio onaj pod brojem?

sekretar: Časni Sude, on je označen za identifikaciju kao P35.

SUDIJA ORIE: Da, P35, sećam se, još uvek me sećanje služi u izvesnoj meri. P35 bismo takođe mogli da uzmemo u obzir. To je manje ili više, takođe, mapa. Ako biste možda pokušali da utvrdite koja bi vam najbolje poslužila u ovu svrhu.

TUŽILAC DI FAZIO – PITANJE: Da. Svedoče, možete li, molim vas, da pogledate na ekran pred sobom. To je karta iz vazduha, skoro kao satelitska karta. Kad se ovo seoce gleda iz ovog ugla, da li možete da ga prepoznate?

SVEDOK HASKAJ – ODGOVOR: Ne, iz ove perspektive, ne.

SUDIJA ORIE: Možda ako upotrebite onu drugu sliku, možda bi tako funkcionisalo. Ako ne, onda možda možemo da pokušamo sa ovom drugom ponovo, a možda da malo damo i svedoku neke smernice.

TUŽILAC DI FAZIO – PITANJE: Dobro. U tom slučaju možemo direktno da pređemo na ovu fotografiju. Možda možemo da pogledamo broj 2141 po 65 ter listi. Imam veliku verziju, ne znam da li bi se to možda bolje videlo na grafoskopu ili. . .

SUDIJA ORIE: Pa, ako je to na našem ekranu. . .

TUŽILAC DI FAZIO: Ne znam da li ima, zaista, neke razlike.

SUDIJA ORIE: Prednost toga da vidimo sliku na ekranu jeste da možete da pokažete neke detalje, da. To je verzija koja je označena za identifikaciju, tako da bi, naravno, moglo biti da je to broj po 65 ter listi, ali izgleda kao da je ovaj dokument već obeležen za identifikaciju. Aha, ovaj svedok ga je već izgleda obeležio.

TUŽILAC DI FAZIO – PITANJE: Svedoče, da li su ovo vaši inicijali koje ste stavili na ovu kartu? Izvinjavam se, na ovu fotografiju i to juče?

SVEDOK HASKAJ – ODGOVOR: Da.

TUŽILAC DI FAZIO – PITANJE: Da li ova zaokružena oblast predstavlja osnovnu školu gde je bila baza *Crnih orlova*, ovaj krug gde su vaši inicijali Y. H. odmah ispod?

SVEDOK HASKAJ – ODGOVOR: Da, tu su izvesno vreme spavali.

SUDIJA ORIE: Da li bismo mogli svedoku da postavimo i pitanje, da li se kantina vidi na ovoj fotografiji?

TUŽILAC DI FAZIO: Da.

SUDIJA ORIE: Da li biste mogli da nam kažete, gde ste rekli da se nalazila kantina? Da li se to može videti na ovoj fotografiji?

SVEDOK HASKAJ: Ne mogu da je vidim ovde.

SUDIJA ORIE: Zamolio bih poslužiteljku, ako imate pokazivač, odnosno ne pokazivač, nego kursor, ako možete da ga spustite malo na ovoj fotografiji do mesta gde se put račva, malo više u levo? Da. Da li bi ovo bilo ono račvanje puta u vezi sa kojim sam vam ranije postavio neka pitanja, onaj put koji vodi ulevo?

SVEDOK HASKAJ: Da.

SUDIJA ORIE: Da. Da li možete onda da nam kažete, na koju stranu se onda nalazila kantina? Da li je to udesno, niz onaj put? Zamolio bih poslužiteljku da možda malo pomeri kursor, niz put. Da li je, dakle, tim putem niže bila kantina?

SVEDOK HASKAJ: Da.

SUDIJA ORIE: Dakle, malo dalje niz taj put?

SVEDOK HASKAJ: Da, malo dalje, na tu stranu.

SUDIJA ORIE: Da, malo dalje na tu stranu. Da li bismo onda mogli ponovo da pređemo na mapu, gospodine Di Fazio, na mapu obeleženu kao P35, molim vas, da je vidimo na ekranu? Da. Zamolio bih poslužiteljku, ako možete, da pokažete kursorom ovo račvanje koje je na sredini fotografije. Ukoliko strane imaju neki prigovor vezano za ovu uputstvo koje sam dao gospodinu Haskaju, molim da odmah reagujete. Sada kada je kursor ovde na ekranu, to mesto, bar koliko mi vidimo, je isto račvanje puta o kome smo ranije govorili. Dakle, Rznić/Irznij je tamo, put ka Rzniću/Irznij je gore, na vrhu mape, a u pravcu Šaptelja/Shaptej,

u desno, a Gramočelj/ Gramacel se nalazi, koliko sam ja shvatio na putu koji vodi ka kuhinji. Dakle, ide u levo i na dole. Da li, ako vidite kursor, da li možete da identifikujete gde se nalazila kantina? Poslužiteljka će polako da pomera kursor na slici. Možete li vi samo da kažete „stop“ kada stignemo do tačke gde vi mislite da se kantina nalazila.

SVEDOK HASKAJ: Mogao bih da vam pomognem da je malo veća mapa, ali vrlo mi je teško da to kažem sa bilo kojom tačnošću, mogu samo otprilike da kažem.

SUDIJA ORIE: Pa, možda možemo malo da zumiramo. Da li je to najviše što možemo da zumiramo? Da li sada možete da malo bolje, da. Da li možemo to isto da izvedemo? Zamolio bih poslužiteljku, evo sada smo na ovom račvanju, ona polako pomera kursor.

SVEDOK HASKAJ: Da.

SUDIJA ORIE: Ukoliko biste mogli, otprilike, da naznačite mesto gde se kuhinja nalazila, molim vas da nam kažete da se zaustavimo. Vi polako, poslužiteljko, molim vas, ovaj kursor. Evo sada se već približavamo tom mestu gde put ide u desno, mi se i dalje krećemo u pravcu Gramočelja/ Gramacel.

SVEDOK HASKAJ: Mora da se tu negde nalazila.

SUDIJA ORIE: Da li bi svedok mogao ovo da obeleži? Da li biste, molim vas, mogli da to obeležite i da upišete slovo „K“ za „kuhinju“.

(svedok obeležava)

SUDIJA ORIE: Hvala. To će biti, koji broj?

sekretar: To će biti P1216, časni Sude.

SUDIJA ORIE: Gospodine Di Fazio, ja sam vas prekidao mnogo, ali. . .

TUŽILAC DI FAZIO: Ja sam vam zahvalan na tome, časni Sude.

SUDIJA ORIE: Možda sada možemo da se vratimo na. . .

TUŽILAC DI FAZIO: Da, ako smo završili sa ovim, mislim da možemo da se vratimo na fotografiju.

SUDIJA ORIE: Da. Vratićemo se na fotografiju, ali potreban je broj ili mu je broj već dodeljen?

sekretar: Časni Sude, to će biti obeleženo za identifikaciju kao P1217.

SUDIJA ORIE: Da, to je fotografija koju je svedok obeležio pre nego što je došao u sudnicu i koja pokazuje gde su *Crni orlovi*. . .

TUŽILAC DI FAZIO: Da.

SUDIJA ORIE: . . . gde se nalazio njihov štab.

TUŽILAC DI FAZIO: Samo još jedna stvar kojom treba da pozabavim.

SUDIJA ORIE: Izvolite. Ako bismo mogli ponovo da vidimo na ekranu ovu sliku? Da.

TUŽILAC DI FAZIO – PITANJE: Tu je još jedna oznaka, jedna strelica. Da li to pokazuje u kom se pravcu nalazila farma *Ekonomija*?

SVEDOK HASKAJ – ODGOVOR: Da, otprilike. Otprilike se nalazila negde na tu stranu.

TUŽILAC DI FAZIO – PITANJE: Da li ste ikada imali razloga da odlazite tamo, sa svojim kolegama iz *Crnih orlova*?

SVEDOK HASKAJ – ODGOVOR: Da li biste, molim vas, mogli da ponovite pitanje?

TUŽILAC DI FAZIO – PITANJE: Da li ste vi i drugi pripadnici *Crnih orlova* ikada odlazili na farmu *Ekonomija* ili u to područje oko farme *Ekonomija*, u bilo kom trenutku, u vreme kada ste vi bili stacionirani u Glođanu/Gllogjan?

SVEDOK HASKAJ – ODGOVOR: Moguće je da smo išli tamo, ali ne bih mogao da se setim.

TUŽILAC DI FAZIO – PITANJE: Dobro. U redu. Ali, ako jeste išli, kakav bi vas razlog naveo da idete tamo? Da li zbog obuke ili zbog nekog drugog razloga?

SVEDOK HASKAJ – ODGOVOR: Pa, rekao sam da ne mogu da se setim jesam li tamo bio. Nije bilo nekog razloga.

TUŽILAC DI FAZIO – PITANJE: U izjavi ste rekli da ste prošli obuku u osnovnoj školi koja je zaokružena ovde? Da li je to jedino mesto gde ste imali obuku?

SVEDOK HASKAJ – ODGOVOR: Da.

TUŽILAC DI FAZIO: Hvala. Ovde je dodeljen broj, ali bih zamolio da ova fotografija bude u potpunosti prihvaćena kao dokazni predmet i zamolio bih časni Sud. . .

SUDIJA ORIE: Da, ova fotografija nije direktno priključena predmetu. Da li ima ikakvih prigovora? Nema. Onda ćemo je uvrstiti u spis predmeta, a broj će biti, samo da vidim, P1217. Molim nastavite.

TUŽILAC DI FAZIO: Hvala.

TUŽILAC DI FAZIO – PITANJE: Ako bismo sada mogli da se vratimo na 2140 po spisku 65 ter.

SUDIJA ORIE: Da li je to, da li je broj već dodeljen ovoj karti? Jeste.

TUŽILAC DI FAZIO: Da, to je P1215.

SUDIJA ORIE: Da.

TUŽILAC DI FAZIO: Hvala.

TUŽILAC DI FAZIO – PITANJE: Svedoče, da li je vaš potpis ili su vaši inicijali oni koji se vide na ovoj karti? Možda možemo da umanjimo da bi se bolje videlo.

SVEDOK HASKAJ – ODGOVOR: Da.

TUŽILAC DI FAZIO – PITANJE: Da li je to mapa koju ste obeležili kada ste prvobitno dali izjavu, u februaru 2006?

SVEDOK HASKAJ – ODGOVOR: Da.

TUŽILAC DI FAZIO – PITANJE: U toj izjavi, koju ste pregledali juče i kasnije uneli neke izmene, da li pominjete. . . Izvinjavam se. Juče ste pregledali svoju izjavu iz februara 2006. i dali ste i potpisali drugu izjavu sa nekim varijacijama. Da li ste u novoj izjavi, koju sam vam pokazao ovog jutra, pomenuli ovu konkretnu kartu i komentarisali ove oznake koje su tamo obeležene?

SVEDOK HASKAJ – ODGOVOR: I u izjavi i kad je reč o karti, postavljeno mi je pitanje koja su sela bila bolje organizovana u periodu između maja i kraja jula. I, sećam se da sam označio neka od sela koja su bila bolje organizovana u tom periodu.

TUŽILAC DI FAZIO: Hvala. Ukoliko se časni Sude dozvoljava, želeo bih da ovo predložim da ovo bude uvršteno u spis.

SUDIJA ORIE: Ima li nekih prigovora? Nema. U tom slučaju ova karta biće uvrštena u predmet i obeležena kao P1215. Molim nastavite.

TUŽILAC DI FAZIO: Hvala časni Sude. Mislim da sam upravo završio. Sada imamo brojeve za ovaj svežanj karti. Takođe. . .

SUDIJA ORIE: Da, ja bih želeo da se pozabavimo sa jednim brojem skica . . . Mogli bismo da se pozabavimo njima, čak i ako se nismo bavili izjavom po 92 ter. Ove skice imaju relevantnost zbog svedočenja uživo, koje smo čuli od svedoka. Da li ima nekih prigovora u vezi sa ove tri skice? Nema. Onda ih uvršćujemo u spis i to je broj, ako se ne varam, P1214.

TUŽILAC DI FAZIO: Da, tako je.

SUDIJA ORIE: Dobro. Uvršćujemo u spis sve tri. Dodaćemo i engleski prevod. Ukoliko nemate daljih pitanja, gospodine Di Fazio, prvo ćemo imati pauzu. Samo da vidim. Sada je 10 i 23 minuta. Možda da, ako bismo nastavili u 5 minuta do 11, da li bi to bilo dovoljno?

ADVOKAT GUY-SMITH: Da, to bi bilo dovoljno. Hvala.

SUDIJA ORIE: Onda ćemo sada imati pauzu i nastavićemo u 10.55 časova.

(pauza)

Fond za humanitarno pravo
dokumentovanje i pamćenje

SUDIJA ORIE: Gospodine Emmerson, izvolite. Da li ste spremni da unakrsno ispitujete svedoka. No, pre nego što počnemo, da li biste mogli da kažete Sudu kakav je napredak postignut?

ADVOKAT EMMERSON: Postigli smo određeni napredak.

SUDIJA ORIE: Onda bi bilo pametno da ne interвениšemo. Mislim da u mnogim jezicima imate izraz „Koke nose jaja“. Nije da bih želeo sada da vas poredim sa pticama, ali, no, pre nego što počnemo sa unakrsnim ispitivanjem svedoče, rečeno nam je gospodine Haskaj, da ste vi na svom jeziku napisali izjavu. Ja sam je video, ali nisam pročitao prevod te izjave, tako da ne znam šta u njoj piše. Neuobičajeno je da svedok drži govore. Ukoliko na kraju iskaza kažete da biste želeli nešto da dodate na neki od svojih odgovora ili se plašite da smo vas možda pogrešno razumeli, moći ćete to da učinite. Ali, osim toga, svedok treba da se ograniči na pitanja koja mu postavljaju strane u postupku. Ta izjava koju ste napisali, još uvek nismo dobili njen prevod, dostavljena je stranama, tako da u toj izjavi, ako u njoj ima nešto što je relevantno za ovaj predmet, strane će vam onda s tim u vezi postaviti pitanja. Međutim, ukoliko se ispostavi da je vaša izjava bila neke opštije prirode, onda bi bilo neprimereno da vi, kao svedok dajete takvu izjavu, tako da morate da se oslonite na pitanja strana. Ukoliko smatraju da je nešto relevantno, oni će vas pitati, a ako vam ne budu postavljali o tome pitanja, onda ćemo tu izjavu ostaviti takvu kakva je, odnosno ostaće samo slovo na papiru i vratićemo vam je. Gospodine, možete da počnete. Odbrana je dobila tu izjavu, ne prevod, ali dobija je. . .

ADVOKAT EMMERSON: Da, dobili smo dokument o kome govorite i mi smo uspeali da shvatimo o čemu se, u suštini, radi u toj izjavi.

SUDIJA ORIE: Ponekad, u takvim izjavama se nalaze neke opšte stvari, opšti navodi, koji nisu na svedoku da iznosi. No, vama prepuštam u stvari da odlučite onako kako želite. Gospodine Haskaj, gospodin Emmerson je branilac gospodina Haradinaja i on će vas sada unakrsno ispitivati.

UNAKRSNO ISPITIVANJE: ADVOKAT EMMERSON

ADVOKAT EMMERSON – PITANJE: Gospodine Haskaj, želeo bih da sada pogledate pasus 34. vaše izjave, to je na 7. stranici, dokazni predmet 1213. Uskoro ćete to videti na ekranu pred sobom. Nakon što ste se juče sastali sa tužiocem, ovaj dokument je izmenjen. Ja tvrdim da veliki broj podataka koji su navedeni u tom pasusu, barem s obzirom na način na koji su ti podaci izneti, ukazuje na to da su oni netačni ili pogrešni. Konkretno, u drugoj rečenici se kaže, kao i u trećoj: „da su veliki delovi u području Dukađin/Dukagjini, uključujući i Radonjičko/Radonij jezero, bili van srpske kontrole, između aprila i septembra i veliki broj sela, Glođani/Gllogjan, Ratiš/Ratishi, Jablanica/Jabllanicë, Dašinovac/Dashinocv, Smolica/Smolicë i Junik/Junik, da u njih srpske snage nisu mogle da uđu između aprila i septembra. “ I naposljetku, tokom tog vremenskom perioda kaže se da najveći deo područja kanala koji ste označili na karti je bilo pod kontrolom, kako piše u vašoj izjavi, dakle, bilo pod kontrolom OVK. Sad sam to ovako uopšteno izneo, i dopustite mi da razložim malo svoje pitanje. Najpre, u ovom predmetu smo čuli iskaze koji nisu osporeni od viših srpskih vojnih

zvaničnika, da je 52. bataljon Vojne policije bio stacioniran u području sela *Bitesh* i u *Suki Bitesh* od marta, pa nadalje, tokom te godine. Da li biste to mogli da prokomentarišete?
SVEDOK HASKAJ – ODGOVOR: Na karti koja mi je juče pokazana, označio sam mesto gde se nalazi jezero, koje je uvek bilo pod srpskom kontrolom.

ADVOKAT EMMERSON – PITANJE: A, srpske snage su bile stacionirane u bazi u *Suki Bitesh*? Da li to prihvatate?

SVEDOK HASKAJ – ODGOVOR: Da.

ADVOKAT EMMERSON – PITANJE: Sa tog položaja su vodili operacije i vršili granatiranja sve ka Glođanu/Gllogjan i Rzniću/Irzniq tokom vremenskog razdoblja od kraja marta, početka aprila, pa do septembra?

SVEDOK HASKAJ – ODGOVOR: Da.

ADVOKAT EMMERSON – PITANJE: Srpske snage su bile stacionirane u Juniku/Junik tokom vremenskog perioda koji pokriva Optužnica i tu su bile posebne jedinice policije?

SVEDOK HASKAJ – ODGOVOR: Da.

ADVOKAT EMMERSON – PITANJE: U vašoj izjavi, sad ne znam da li su to vaše reči ili nečije druge, ali piše da od aprila do septembra srpske snage nisu mogle da uđu u Junik/Junik, ali to nije tačno, zar ne? Oni su se tamo nalazili i jesu ulazile na to područje, zar ne?

SVEDOK HASKAJ – ODGOVOR: Ja nisam rekao da nisu ulazile. Ja sam samo spomenuo sela gde je OVK bila bolje organizovana i to su sela koja sam pomenuo. Ali, nisam rekao da nisu mogli da uđu. Juče sam rekao, u više navrata, da nismo imali oružje kako bismo sve držali pod svojom kontrolom, tako da nismo mogli da kažemo da imamo potpunu kontrolu nad nekim područjem. Jer, da bismo imali takvu kontrolu, morali bismo da imamo bolju organizaciju, i o tome smo juče puno govorili. I o tome smo puno juče govorili, a ipak su izostavili i ostavili kako je bilo ranije navedeno.

ADVOKAT EMMERSON – PITANJE: To je veoma važno, jer, bilo da su to vaše reči ili nekog drugog, vi ste potpisali tu izjavu i rekli ste da je ono što piše u toj izjavi tačno. Ali, uzmimo, na primer, Junik/Junik. Vi ste rekli u izjavi da srpske snage nisu mogle da uđu u Junik/Junik, a to je potpuno netačno, zar ne? Ne samo da su mogle da uđu u Junik/Junik, već su srpske snage bile stacionirane u Juniku/Junik, u više navrata tokom perioda koji pokriva Optužnica, od marta do septembra.

SVEDOK HASKAJ – ODGOVOR: Da.

ADVOKAT EMMERSON – PITANJE: Takođe, u izjavi piše da srpske snage nisu mogle da ulaze u Glođan/Gllogjan, u periodu od aprila do septembra, ali mi, na osnovu drugih iskaza, znamo da je na tom području, u periodu od 9. do 11. avgusta vođena veća ofanziva. Vi ste za to znali, zar ne?

SVEDOK HASKAJ – ODGOVOR: Da.

ADVOKAT EMMERSON – PITANJE: I da li ste vi sudelovali u toj ofanzivi? Da li ste učestvovali u borbama u periodu od 9. do 11. avgusta?

SVEDOK HASKAJ – ODGOVOR: Da.

ADVOKAT EMMERSON – PITANJE: Pa, kako se onda navodi u vašoj izjavi da sela koja ste naveli, pročitacu vam kako piše na engleskom. Naveli ste sela, između ostalog, i Glođane/Gllogjan. Kažete, u periodu od aprila do septembra, OVK je bila jača u tim selima za razliku od drugih sela. A onda, dalje kažete: „Srpske snage nisu mogle da uđu u ta sela tokom tog vremenskog razdoblja. “ Ali, to nije tačno, zar ne?

SVEDOK HASKAJ – ODGOVOR: To nije tačno. No, u izjavi koju sam juče izmenio, juče sam bio, zapravo umoran, i nisam mogao da sve, tačku po tačku prostudiram na odgovarajući način, jer sam ovde stigao u 2 popodne i radili smo do 7 uveče.

ADVOKAT EMMERSON – PITANJE: Da li vam je neko rekao da Pretresno veće ima video snimke srpske ofanzive, kao i kartu koju je sačinio jedan viši srpski zvaničnik, gde je pokazao kako je srpska policija i vojska vršila tu ofanzivu, kroz Glođane/Gllogjan i Rznić/Irznij, u periodu od 9. do 11? Da li vam je neko pokazao taj snimak?

SVEDOK HASKAJ – ODGOVOR: Ne.

ADVOKAT EMMERSON – PITANJE: Tamo gde u izjavi piše: „Srpske snage nisu mogle da ulaze u ta sela tokom tog vremenskog perioda“, čije su to reči? Da li su to bile vaše reči ili nekog drugog koji vam je sugerisao i sa kime ste se složili?

SVEDOK HASKAJ – ODGOVOR: Juče sam više puta rekao da to mora da se izmeni i tačno sam govorio o toj rečenici. A, oni su rekli, to nije važno. Ja sam rekao, to nisu moje reči. Čak, i ako nije važno, to mora da se izmeni.

ADVOKAT EMMERSON – PITANJE: Dalje piše da je područje kanala Radonjičkog/Radonij jezera bilo pod kontrolom, naglašavam „kontrolom“ OVK, osim za područje koje je označeno plavom bojom blizu Luke i Isnića/Istinić, koje je bilo pod kontrolom Srba. Mi smo čuli iskaz jednog srpskog zvaničnika, da je bilo oružanih sukoba na području kanala, od 1. jula ili od početka jula, pa na dalje, između OVK i srpskih snaga. I ja vama iznosim sledeću tvrdnju, a to je da je to bilo područje oko kojeg je bilo sukoba između strana?

SVEDOK HASKAJ – ODGOVOR: Da.

ADVOKAT EMMERSON – PITANJE: A, ono što piše u vašoj izjavi, da li je to tačno ili vam je bilo sugerisano?

SVEDOK HASKAJ – ODGOVOR: Advokati su insistirali na nečem drugom. Kada sam video izjavu, izjavio sam da mnoge stvari moraju da se izmene, jer iz ove izjave se stiče jedan utisak, jedno značenje koje nije tako i moraju neke reči da se menjaju.

ADVOKAT EMMERSON – PITANJE: U redu. Pogledajmo sada pitanje razmeštanja snaga, o čemu ste govorili. Pogledajmo dokazni predmet P1217, to je fotografija koju ste označili. Da se malo, najpre, orijentišemo. U izjavi kažete, samo trenutak, da budem apsolutno precizan. Koliko se vi, sećate Crni orlovi osnovani su 14. maja, a vi ste se ubrzo nakon toga pridružili. Da li je to tačno?

SVEDOK HASKAJ – ODGOVOR: Da.

ADVOKAT EMMERSON – PITANJE: U 13. pasusu kažete: „Naposletku, uspostavljena je i naša baza u osnovnoj školi u Glođanima/Gllogjan. “ Hteo bih da vas pitam nešto baš o toj reči „naposletku“. Nakon što ste se pridružili toj jedinici, kada ste oformili bazu u školi? Najpre da vas pitam, zapravo, kada ste vi lično došli u tu školu?

SVEDOK HASKAJ – ODGOVOR: Ne sećam se tačno, ali nije prošlo puno vremena.

ADVOKAT EMMERSON – PITANJE: Da li je prošlo nekoliko nedelja između trenutka kada ste se pridružili toj jedinici i kada ste se našli u školi?

SVEDOK HASKAJ – ODGOVOR: Moguće, da.

ADVOKAT EMMERSON – PITANJE: U izjavi kažete da ste krajem jula otišli iz *Crnih orlova* i da ste, pre nego što ste otišli, izvesno vreme bili u selima Slup/Sllup, Vokša/Voksh i Drenovac/Drenovc, zbog srpskih napada. Da li je to tačno?

SVEDOK HASKAJ – ODGOVOR: Da.

ADVOKAT EMMERSON – PITANJE: Sada govorimo o periodu između maja i jula. Kad je reč o Slupu/Sllup i Drenovcu/Drenovc, da li je to bilo u junu?

SVEDOK HASKAJ – ODGOVOR: Ne sećam se tačno, možda sam tada bio, možda je to bio jun, negde sredina meseca.

ADVOKAT EMMERSON – PITANJE: Da li ste tamo bili tokom više nedelja?

SVEDOK HASKAJ – ODGOVOR: Da.

ADVOKAT EMMERSON – PITANJE: Kako bismo utvrdili koliko ste vremena, vi lično, proveli u zgradi koju ste označili, da li biste mogli da nam kažete, da li govorimo o periodu od kraja maja, pa do nekog trenutka tokom juna? Da li sam vas dobro razumeo ili ne?

SVEDOK HASKAJ – ODGOVOR: Da, manje-više.

ADVOKAT EMMERSON – PITANJE: Kad je reč o tome ko je bio u toj zgradi, tamo je bio veći broj dobrovoljaca OVK koji su poticali iz raznih jedinica i koji su se nalazili u toj školi, zar ne?

SVEDOK HASKAJ – ODGOVOR: Da.

ADVOKAT EMMERSON – PITANJE: Tamo nisu bili samo pripadnici *Crnih orlova*, zar ne?

SVEDOK HASKAJ – ODGOVOR: Ja sam, takođe, to rekao. To nije bila baza kao takva, već je bilo mesto gde smo izvesno vreme noćili.

ADVOKAT EMMERSON – PITANJE: Kao i veći broj drugih dobrovoljaca i grupa iz OVK, zar ne?

SVEDOK HASKAJ – ODGOVOR: Da.

ADVOKAT EMMERSON – PITANJE: Da li se sećate čoveka po imenu Bedri Shalja?

SVEDOK HASKAJ – ODGOVOR: Da.

ADVOKAT EMMERSON – PITANJE: Ali, on nije bio pripadnik *Crnih orlova*, zar ne?

SVEDOK HASKAJ – ODGOVOR: Ne, nije.

ADVOKAT EMMERSON – PITANJE: On je tamo obučavao dobrovoljce OVK? Da li je tako?

SVEDOK HASKAJ – ODGOVOR: Tako je.

ADVOKAT EMMERSON: To su bila moja pitanja.

SUDIJA ORIE: Hvala gospodine Emmerson. Ali vi niste dobro prikazali izjavu po 92 ter, kada ste rekli da se svedok priključio *Crnim orlovima*, ubrzo pošto su oni formirani. Mislim da u izjavi po 92 ter piše da je to bilo prvog dana kada je ova jedinica formirana. To je bilo 14. maja, da im se on tada priključio. Mislim da to nije od vitalnog značaja, ali u pasusu 10...

ADVOKAT EMMERSON: Da, ja sam gledao početak pasusa 11. Izvinite. Moguće da sam gledao početak pasusa 11 i da nisam to tačno pročitao.

SUDIJA ORIE: To je na početku pasusa 10. „Ja sam se pridružio Crnim orlovima prvog dana“, kako tamo piše, prvog dana kada su formirani.

ADVOKAT EMMERSON: Sasvim tako časni Sude.

SUDIJA ORIE: Da, ne moramo mnogo da o tome raspravljamo, ali da bi to ipak ušlo u zapisnik. Gospodine Guy-Smith, izvolite. Gospodine Haskaj, sada će vas unakrsno ispitivati gospodin Guy-Smith koji je advokat gospodina Balaja.

UNAKRSNO ISPITIVANJE: ADVOKAT GUY-SMITH

ADVOKAT GUY-SMITH – PITANJE: Gospodine Haskaj, vi ste proveli relativno kratko vreme u obuci, pre nego što ste se priključili borbama u Vokšu/Voksh? Da li je to tačno?

SVEDOK HASKAJ – ODGOVOR: Da.

ADVOKAT GUY-SMITH – PITANJE: To je bilo zapravo nekoliko dana pre nego što se taj pritisak zbog napada toliko pojačao da ste vi i pripadnici *Crnih orlova*, uključujući i gospodina Balaja, otišli i Vokš/Voksh da biste tamo izvršili svoj zadatak, kao pripadnici specijalne interventne jedinice?

SVEDOK HASKAJ – ODGOVOR: Da.

ADVOKAT GUY-SMITH – PITANJE: Kada ste stigli u Vokš/Voksh, ostali ste u tom području, pod kojim podrazumevam Vokš/Voksh, Slup/Sllup i Drenovac/Drenovc, ta tri konkretna sela, jer to je bilo područje gde su se vodile borbe i gde ste vi bili potrebni kako biste učestvovali u borbi. Da li je to tačno?

SVEDOK HASKAJ – ODGOVOR: Da.

ADVOKAT GUY-SMITH – PITANJE: Niste se vraćali u područje Rznića/Irznijq sve do nekog trenutka u julu, kada ste bili ranjeni? Da li je to tako?

SVEDOK HASKAJ – ODGOVOR: Išao sam tamo samo jednom.

ADVOKAT GUY-SMITH – PITANJE: U izjavi ste naveli da ste imali snajpersku pušku, to je u pasusu 19. Da li ste prošli specijalnu obuku ili ste bili jedan od specijalnih vojnika koji su bili uključeni u ovu veštinu rukovanja snajperom, zato što ste imali oštro oko ... i bili ste korišćeni za neku posebnu svrhu u okviru specijalne jedinice?

SVEDOK HASKAJ – ODGOVOR: Da, koristio sam ovu pušku da bih iz nje pucao. I to je sva obuka koju sam prošao.

ADVOKAT GUY-SMITH – PITANJE: U periodu kada ste se borili u Vokšu/Voksh, Drenovcu/Drenovc i Slupu/Sllup, u junu, pa sve do jula, osim tog jednog perioda kada kažete da ste se tamo jednom prilikom vratili, vaš komandant Idriz Balaj takođe je bio tamo i borio se zajedno sa vama, zar ne?

SVEDOK HASKAJ – ODGOVOR: Da.

SUDIJA ORIE: Gospodine Guy-Smith, kada čitam ovo svedočenje teško mi je da se orijentišem. Vokš/Voksh je, možda sam nešto propustio, ali. . .

ADVOKAT GUY-SMITH: Da li da pogledamo kartu?

SUDIJA ORIE: Pa, ako mi kažete da je tamo i tamo, na nekom određenom mestu, pronaći ću ga ja na mapi, ili bar na jednoj od mapa koje su uvršćene u spis.

GOSPODIN GUY-SMITH: Pa, to je svakako na jednoj od karata koje su uvršćene u spis, da.

ADVOKAT EMMERSON: Mislim da svedok može da potvrdi da su ove oblasti na zapadnoj strani od glavnog puta.

ADVOKAT GUY-SMITH: Da.

SUDIJA ORIE: Aha, zapadno od glavnog puta. Hvala.

ADVOKAT GUY-SMITH – PITANJE: Pošto se prestali da se borite sa *Crnim orlovima*, vi ste se vratili da služite u seoskoj straži, odnosno u OVK, kada ste se vratili u Rznić/Irznijq?

SVEDOK HASKAJ – ODGOVOR: Da.

ADVOKAT GUY-SMITH – PITANJE: Da li ste tada bili pod komandom Shemsedina Čekaja?

SVEDOK HASKAJ – ODGOVOR: Da. Znam da se on vratio u selo nešto malo ranije.

ADVOKAT GUY-SMITH – PITANJE: *Crni orlovi* su, i pošto ste se vi vratili, još uvek bili na terenu, bar koliko je vama poznato i učestvovali su u borbama, u raznim bitkama koje su se vodile širom tog područja. Da li je to tačno?

SVEDOK HASKAJ – ODGOVOR: Da.

ADVOKAT GUY-SMITH – PITANJE: I, u stvari, kao jedinica, *Crni orlovi* su dolazili u to područje i odlazili iz njega tokom jula, išli su tamo gde je bilo potrebna njihova intervencija, u zavisnosti od bitaka koje su se vodile od jula, pa svakako do septembra, do septembarske ofanzive. Da li je to tačno?

SVEDOK HASKAJ – ODGOVOR: Da.

ADVOKAT GUY-SMITH – PITANJE: Da li biste mogli da nam kažete, ukoliko se sećate, kada ste videli *Crne orlove*, i konkretno Idriza Balaja u Rzniću/Irznijq, kako sedi tamo ili, da

kažem tako, pije kafu, a da nisu bili negde izvan Rznića/Irznik i učestvovali u borbi. Da li se sećate koliko ste ga često vidali u tom periodu, pošto ste bili ranjeni?

SVEDOK HASKAJ – ODGOVOR: Nije bio ni jedan trenutak kad je bilo nekog predaha.

ADVOKAT GUY-SMITH – PITANJE: U izjavi ste rekli da nije bilo zamenika komandanta ili nekog potkomandanta, već da je Idriz Balaj, koji je bio poznat kao komandant ili kao Toger, bio jedini koji je rukovodio ovom jedinicom. Da li je to tačno?

SVEDOK HASKAJ – ODGOVOR: Da.

ADVOKAT GUY-SMITH – PITANJE: On je bio, da tako kažem, prvi koji je stupao u bitku i poslednji koji je odstupao. On je bio čovek koji je ostajao sa svojim vojnicima i nije izbegavao odgovornost da se i sam bori, zar ne?

SVEDOK HASKAJ – ODGOVOR: Da.

ADVOKAT GUY-SMITH – PITANJE: U stvari, rekli ste jednom u izjavi da, kada bi neko opalio iz vatrenog oružja, bilo gde u tom području, da bi se to čulo i da bi on odmah, ako vi niste već učestvovali u toj konkretnoj borbi, on bi odmah poslao specijalnu jedinicu ili delove specijalne jedinice tamo odakle su ti pucnji dolazili, kako bi tamo ona operisala kao specijalna interventna jedinica i kako bi se uključila u odbranu od tog srpskog napada. Da li je to tačno?

SVEDOK HASKAJ – ODGOVOR: Da.

ADVOKAT GUY-SMITH – PITANJE: Da li ste živeli na Kosovu 2002. godine?

SVEDOK HASKAJ – ODGOVOR: Da.

ADVOKAT GUY-SMITH – PITANJE: U izjavi, u 30. pasusu, govorite o pokušaju ubistva gospodina Balaja, kojom prilikom je njegova žena izgubila stopalo, a njega su brojni delovi šrapnela pogodili, što je bio rezultat eksplozije bombe. Da li je to tačno?

SVEDOK HASKAJ – ODGOVOR: Da.

ADVOKAT GUY-SMITH – PITANJE: Da li vam je poznato da je tokom ovog pokušaja ubistva, njegova žena bila trudna i da je izgubila to dete?

SVEDOK HASKAJ – ODGOVOR: Da.

ADVOKAT GUY-SMITH – PITANJE: Taj događaj je bio objavljen u medijima, na televiziji i u novinama, ovaj pokušaj ubistva Idriza Balaja, zar ne?

SVEDOK HASKAJ – ODGOVOR: Da.

ADVOKAT GUY-SMITH – PITANJE: I vi ste videli fotografije oštećenog doma, kao i fotografije samog Idriza Balaja, kao i njegove žene. Mogli ste da vidite njihove snimke na televiziji, kao i fotografije u novinama, u vreme kada se ovaj incident desio, zar ne?

SVEDOK HASKAJ – ODGOVOR: Da.

ADVOKAT GUY-SMITH – PITANJE: Posle ovog atentata, kao što ste takođe rekli, gospodin Idriz Balaj je uhapšen i suđeno mu je u tzv. slučaju „Dukađin/Dukagjini“. Da li je to tačno?

SVEDOK HASKAJ – ODGOVOR: Da.

ADVOKAT GUY-SMITH – PITANJE: Vi ste u tom trenutku već određeno vreme radili s njim u TMK, ako sam u pravu?

SVEDOK HASKAJ – ODGOVOR: Da.

ADVOKAT GUY-SMITH – PITANJE: Kada je on uhapšen i kada mu je suđeno u slučaju „Dukađin/Dukagjini“, to je ponovo bilo nešto o čemu se, na široko izveštavalo na celom Kosovu, zar ne?

SVEDOK HASKAJ – ODGOVOR: Da. Tako je. Tačno.

ADVOKAT GUY-SMITH – PITANJE: I opet, njegove fotografije ili snimci, bili su objavljeni na televiziji. Fotografije su bile objavljene u novinama i vi ste sve to videli. Da li je tako?

SVEDOK HASKAJ – ODGOVOR: Da.

ADVOKAT GUY-SMITH – PITANJE: U stvari, u ovom periodu Idriz Balaj je identifikovan javno, kao „Toger“ i to u celoj zemlji, zar ne?

SVEDOK HASKAJ – ODGOVOR: Da.

ADVOKAT GUY-SMITH – PITANJE: Želeo bih da pogledamo, na trenutak ako možemo, P1214. Ukoliko bismo mogli to, molim vas, da vidimo na ekranu. Zamolio bih vas, ako možete, da identifikujete još nekoliko područja koja su nacrtana na ovoj karti, pre svega, pogledajte ono što je ovde označeno kao *Shtepija Ime*. Tu je bila vaša kuća, zar ne? To je na levoj strani ovde.

SVEDOK HASKAJ – ODGOVOR: Da.

ADVOKAT GUY-SMITH – PITANJE: Na levoj strani ovog dokumenta gde ste upisali ove reči, tu je jedna kućica, zar ne?

SVEDOK HASKAJ – ODGOVOR: Tako je. Da.

ADVOKAT GUY-SMITH – PITANJE: A, do toga je štab OVK, gde je Shemsedin Čekaj bio stacioniran. Da li je to tačno?

SVEDOK HASKAJ – ODGOVOR: Da.

ADVOKAT GUY-SMITH – PITANJE: A, takođe ste označili i štab OVK, da li je to tačno?

SVEDOK HASKAJ – ODGOVOR: Da.

ADVOKAT GUY-SMITH – PITANJE: Ako pogledamo drugi deo ovog crteža. Tu piše škola, to je ona škola koja je na vrhu brda i to je srednja škola. Da li je to tačno?

SVEDOK HASKAJ – ODGOVOR: Da, tako je.

ADVOKAT GUY-SMITH – PITANJE: To je područje gde su u to vreme povremeno *Crni orlovi* odlazili radi obuke. Da li je to tačno?

SVEDOK HASKAJ – ODGOVOR: Da.

ADVOKAT GUY-SMITH – PITANJE: Tamo gore, gde je škola, nalazi se i jedna velika zaravan, ispred škole, koja je bila za gimnastiku ili za vojničku obuku. Da li je to tačno?

SVEDOK HASKAJ – ODGOVOR: Da.

ADVOKAT GUY-SMITH – PITANJE: A, niže od tog mesta gde piše škola, tu je još jedno mesto gde ste nacrtali, kako sam ja shvatio, tu se nalazila ona mala kuća gde su na kraju *Crni orlovi* bili smešteni, u Rzniću/Irzniq. Da li je to tačno?

SVEDOK HASKAJ – ODGOVOR: Da, boravili su tamo nekoliko dana, ne mogu baš tačno da se setim. Ali, pošto se jedinica vratila iz oblasti sela Vokš/Voksh, boravila je tamo nekoliko dana.

ADVOKAT GUY-SMITH – PITANJE: A, tačno preko puta ovoga, mislim da je to put, nema ničega. U stvari, tu je jedno široko polje, što je opet jedno područje koje je bilo podesno za vojničku obuku i za manevre. Da li je to tačno?

SVEDOK HASKAJ – ODGOVOR: Da.

ADVOKAT GUY-SMITH – PITANJE: To je bilo područje koje su koristili i *Crni orlovi*, povremeno, a isto tako i lokalna OVK koja je bila smeštena u selu Rznić/Irzniq. Da li je to tačno?

SVEDOK HASKAJ – ODGOVOR: Da. Tako je. Tu je izvođena naša obuka, što je uključivalo i druge vojnike, kao povremeno i *Crne orlove*.

ADVOKAT GUY-SMITH – PITANJE: Dobro. Između ovog mesta na mapi gde je reč „Glođan/Gllogjan“ i ovog mesta gde je reč „Dečan/Dečan“, u tom području nalazila se i džamija. Da li je to tačno?

SVEDOK HASKAJ – ODGOVOR: Džamija je. . .

ADVOKAT GUY-SMITH – PITANJE: Možda bismo uz pomoć poslužiteljke mogli da zamolimo svedoka da ovo označi, a ja ću onda obezbediti novi identifikacioni broj.

SVEDOK HASKAJ – ODGOVOR: Evo, tu se nalazi džamija, a ovde se nalazi doktorska ordinacija.

ADVOKAT GUY-SMITH – PITANJE: Vi ste nacrtali dva kruga. U jedan se stavili „A“, što verovatno stoji za „ambulantu“. Da li je to tačno?

SVEDOK HASKAJ – ODGOVOR: Da, tako je. Tamo se nalazi ambulanta, a ovde niže je džamija.

ADVOKAT GUY-SMITH – PITANJE: Tokom avgusta 1998. vi ste bili u Rzniću/Irzniq, zar ne?

SVEDOK HASKAJ – ODGOVOR: Da.

ADVOKAT GUY-SMITH – PITANJE: Tokom tog vremenskog razdoblja, a o tome ste maločas govorili, sa gospodinom Emmersonom, u vezi sa ofanzivom koja je izvedena početkom avgusta, znači, tokom tog vremenskog razdoblja, a mislim na prve dve nedelje avgusta, vi Idriza Balaja niste viđali na tom području. Pod tim mislim na Rznić/Irzniq. Vi njega niste tamo svakodnevno viđali, zar ne?

SVEDOK HASKAJ – ODGOVOR: Ne sećam se da sam ga tada tamo viđao.

ADVOKAT GUY-SMITH – PITANJE: Da li se sećate koliko često ste ga viđali, ili, da li ste ga uopšte viđali tokom avgusta u Rzniću/Irzniq?

SVEDOK HASKAJ – ODGOVOR: Ne sećam se da sam ga ikada video nakon što sam se vratio iz Vokša/Voksh.

ADVOKAT GUY-SMITH – PITANJE: U jednom trenutku je značajno opao broj pripadnika *Crnih orlova*, ne znam da li to znate, budući da tada više niste bili pripadnik te jedinice, ali, u jednom trenutku je broj pripadnika *Crnih orlova* je značajno opao, jer je ta jedinica izgubila veliki broj pripadnika u borbama i svega ih je ostalo četvorica ili petorica u toj jedinici. Da li to znate?

SVEDOK HASKAJ – ODGOVOR: Koliko je meni poznato, broj pripadnika je smanjen.

ADVOKAT GUY-SMITH – PITANJE: U vreme septembarske ofanzive, bilo je negde pet pripadnika *Crnih orlova*, zar ne? To su Naim Dashi, Jusuf Osmoni, Nagip Qelaj i Agim Ramosaj, kao i naravno Idriz Balaj. To su preostali pripadnici.

SVEDOK HASKAJ – ODGOVOR: Ne znam ih tačno po imenu, ali znam da ih je bilo veoma malo.

SUDIJA ORIE: Gospodine Guy-Smith, da li ste završili sa onom skicom koju je svjedok dodatno označio?

ADVOKAT GUY-SMITH: Da.

SUDIJA ORIE: Onda je potrebno dodeliti broj.

sekretar: To će biti označeno u svrhu identifikacije pod D204.

SUDIJA ORIE: Pretpostavio sam da želite da to bude uvršteno u spis.

ADVOKAT GUY-SMITH: Da.

SUDIJA ORIE: Da li ima prigovora?

TUŽILAC DI FAZIO: Nema, časni Sude.

SUDIJA ORIE: D204 se usvaja u spis. Izvolite, možete da nastavite.

ADVOKAT GUY-SMITH: To su bila sva moja pitanja.

SUDIJA ORIE: Hvala. Gospodine Troop.

ADVOKAT TROOP: Nemam pitanja, časni Sude.

SUDIJA ORIE: Gospodine Di Fazio.

TUŽILAC DI FAZIO: Nemam dodatnih pitanja, časni Sude.

(Pretnesno veće se savetuje)

ISPITIVANJE: PRETRESNO VEĆE

Fond za humanitarno pravo
dokumentovanje i pamćenje

SUDIJA ORIE: Gospodine Haskaj, rekli ste da ste morali da odete u Vokš/Voksh? Da li se sećate, tačno, kada je to bilo?

SVEDOK HASKAJ: Ne sećam se tačno datuma, ali svakako je bilo tokom prve polovine juna.

SUDIJA ORIE: Koliko dugo ste tamo ostali?

SVEDOK HASKAJ: Negde do kraja jula, otprilike.

SUDIJA ORIE: I rekli ste da ste ranjeni, da ste se vratili. Mislim da se vaša majka brinula o vama, zar ne?

SVEDOK HASKAJ: Najpre sam morao da odem u bolnicu da mi očiste ranu i pruže negu, a nakon toga sam se vratio i moja porodica je brinula o meni, odnosno moja majka i moje sestre.

SUDIJA ORIE: I to je bila vaša porodična kuća u selu, u centru sela?

SVEDOK HASKAJ: Da.

SUDIJA ORIE: Sela Rznić/Irznij?

SVEDOK HASKAJ: Da.

SUDIJA ORIE: Veliki broj pitanja vam je postavljen o tome da li ste videli gospodina Balaja u tom području i rekli ste da se ne sećate da ste ga videli u avgustu. Kako je izgledao vaš svakodnevni život u avgustu, da li ste boravili u selu?

SVEDOK HASKAJ: Nakon što sam se oporavio, gotovo svakog dana sam sudelovao u borbama u selima poput Prilep/Prelep, Crni Breg/Carrabreg i još nekim drugim.

SUDIJA ORIE: Znači da, uglavnom, niste bili u Rzniću/Irznij?

SVEDOK HASKAJ: Pa, sad tokom borbi, tokom dva, tri ili četiri sata, učestvovao bih u borbama, onda bih se vratio, odmorio i onda bih ponovo odlazio.

SUDIJA ORIE: Da li ste se svaki dan vraćali u Rznić/Irznij?

SVEDOK HASKAJ: Da.

SUDIJA ORIE: Stoga, iako ste učestvovali u borbama početkom avgusta, kao što ste rekli gospodinu Emmersonu, vi ste se svake večeri vraćali kući?

SVEDOK HASKAJ: Da.

SUDIJA ORIE: Tokom tog vremenskog perioda, tokom avgusta, da li ste znali gde je bila jedinica *Crni orlovi*, čiji ste pripadnik bili ranije, da li je sudelovala u nekim borbama, da li

ste se sastajali sa njenim pripadnicima? Da li ste bilo šta znali o tome gde se oni nalaze i u kojim borbenim dejstvima su angažovani?

SVEDOK HASKAJ: Ne, nisam znao gde su, znao sam da su sudelovali u nekim borbama, ali ne znam u kojim. Oni su bili tamo gde su srpske snage napadale.

SUDIJA ORIE: Pa, onda bi to značilo da su istovremeno bili na mnogo mesta, zar ne? Ili su srpske snage napadale samo jedno mesto?

SVEDOK HASKAJ: Na mestima gde su napadi bili najžešći i gde je bilo najviše potrebe da *Crni orlovi* pruže podršku ili gde su bile porodice kojima je bilo potrebno pružiti zaštitu i koje su morale da se bore, oni su tamo onda bili da se bore protiv Srba kako bi stanovništvo moglo da se povuče. Ali, ne bih mogao da vam kažem u kojim selima su se borili, jer nisam bio sa njima.

SUDIJA ORIE: Osim što ste, kako kažete, znali da su angažovani u nekim borbama, da li ste videli neke od pripadnika te jedinice ili celokupnu jedinicu tokom tog vremena?

SVEDOK HASKAJ: Viđao sam pripadnike jedinica, ali ne celokupnu jedinicu.

SUDIJA ORIE: Gde? Da li se sećate?

SVEDOK HASKAJ: Sećam se da sam video neke od meštana iz mog sela, jer su neki od njih bili i pripadnici jedinice i kada bi se vratili da se odmore, dešavalo se da neke od njih vidim.

SUDIJA ORIE: Možete li nam reći, koliko često ste viđali te ljude da su se odmarali u mestu gde ste vi bili?

SVEDOK HASKAJ: Tokom tog vremenskog perioda verovatno sam ih video dva ili tri puta. Video sam jednog ili dva vojnika koji su bili pripadnici te jedinice.

SUDIJA ORIE: U 25. pasusu vaše izjave piše, nešto što ću vam sad pročitati: „Drugi (ili novi) štab *Crnih orlova* uspostavljen je na nekih 400 metara od moje kuće. To je bila kuća koja je bila prizemna, ali je bila prilično velika i imala veliki broj soba. “ Pretpostavljam da u pasusu 25. govorite o tome kakva je bila situacija nakon što ste otišli iz te jedinice. Odgovarajući na pitanja koja sam vam postavio, ja sam stekao utisak da ste tu i tamo, ponekad, viđali ponekog pripadnika *Crnih orlova*, a u 25. pasusu piše da, kako mi se čini, da su *Crni orlovi* bili stacionirani u Glođanima/Gillogjan, a ne da se dešavalo da tek jedan ili dvojica od pripadnika te jedinice tamo dođu, da se vrate kući da se odmore.

SVEDOK HASKAJ: Tada sam izjavio da su bili stacionirani u Rzniću/Irzniciq, ali tokom borbenih aktivnosti nisu mogli tamo da ostanu, jer bi sudelovali u borbama. Jedan ili dva pripadnika ove jedinice, koji su bili iz mog sela, su se vraćali u selo da se odmore, kao što sam rekao, ili, možda zato što su bili ranjeni, pa sam ih tako viđao.

SUDIJA ORIE: Hvala.

TUŽILAC DI FAZIO: Mislim da imamo jednu štamparsku grešku u transkriptu. Red 25, na 63. stranici, mislim da ste rekli „Rznić/Irznici“, a ne „Glođani/Gllogjan“.

ADVOKAT GUY-SMITH: Ne, rekao je „Glođani/Gllogjan“, a svedok je rekao „Rznić/Irznici“.

SUDIJA ORIE: Gde je to?

TUŽILAC DI FAZIO: 25. red, 63. stranica.

SUDIJA ORIE: Možda sam ja napravio lapsus. Ja sam govorio od 25. pasusu gde se ne pominju Glođani/Gllogjan, pa se izvinjavam što sam napravio lapsus. Da li, na osnovu pitanja Pretresnog veća neka od strana želi da postavi dodatno pitanje? Gospodine Haskaj, time je završeno vaše svedočenje pred ovim Sudom. Hvala vam puno što ste došli u Hag i odgovarali na pitanja strana i sudija. Želim vam srećan povratak kući.

SVEDOK HASKAJ: Hvala. Da li mogu da pozdravim komandanta?

SUDIJA ORIE: Vi niste ovde kao svedok došli da se pozdravite sa komandantom, a na osnovu onoga što ste rekli, shvatam da biste to želeli da učinite i mislim da je dovoljno da optuženi čuje da to želite da uradite. Puno vam hvala. Molim da poslužitelj izvede svedoka iz sudnice.

(svedok napušta sudnicu)

SUDIJA ORIE: Rečeno mi je da je ostvaren određeni napredak. Pretpostavljam da je tokom ispitivanja svedoka postignut još veći napredak. Kako bi strane sada želele da nastavimo?

ADVOKAT EMMERSON: Žao mi je što ne mogu konačno da odgovorim na to vaše pitanje. Ja mislim da bi gospodin Sandhu mogao da svedoči, na kratko, kako bismo postavili svega par pitanja u vezi sa njegovom izjavom.

SUDIJA ORIE: Mislim da ste time već odgovori na par pitanja. Ne znam da li se i drugi advokati Odbrane slažu sa vama, jer prvo pitanje je bilo da li da se gospodin Sandhu vrati na spisak svedoka. Na osnovu onoga što ste rekli, pretpostavljam da nemate neki prigovor na to.

ADVOKAT EMMERSON: Oprostite. S obzirom na to kako je ovo pitanje pokrenuto, mi smo od klijenata dobijali uputstva u pogledu najnovije izmene spiska svedoka, odnosno izjave svedoka po Pravilu 92 ter. Ja u ovom trenutku ne bih mogao konačno da odgovorim i kažem koji je naš stav, ali ono što bih mogao da kažem da je moguće da ćemo tražiti da se svedok pozove kasnije da uživo svedoči. Ali, moram da kažem da se nisam konsultovao sa kolegama. Ne znam koji je njihov stav.

SUDIJA ORIE: Mi sada ne govorimo o gospodinu Sandhuu.

ADVOKAT EMMERSON: Tačno. To je greška, već o ponovnom pozivanju kao svedoka.

SUDIJA ORIE: Maločas ste rekli: „Očekujem da ćemo moći da pozovemo gospodina Sandhua da svedoči na kratko, kako bismo mu postavili par pitanja. “ Dakle, vi ste razmatrali da. . .

ADVOKAT EMMERSON: Upravo tako. Ja nisam . . .

SUDIJA ORIE: Dakle, to nije sugestija, već biste o tome želeli da razmislite. Koliko će vam vremena za to biti potrebno?

ADVOKAT EMMERSON: Kad je reč o tome koji će biti naš konačan stav, 10 minuta će biti dovoljno, a ne znam ko će se iz Tužilaštva time baviti.

SUDIJA ORIE: Ko će se iz Tužilaštva baviti gospodinom Sandhuom?

TUŽILAC DI FAZIO: Gospodin Re će ispitivati gospodina Sandhua.

SUDIJA ORIE: Onda predlažem da ... najpre da saslušam gospodina Guy-Smith, koji je već na nogama. Gospodine Guy-Smith.

ADVOKAT GUY-SMITH: To je razuman predlog, s obzirom na stanje stvari, a želeo bih još nešto na kratko da kažem.

SUDIJA ORIE: Izvolite.

ADVOKAT GUY-SMITH: Želim da kažem da, kada je reč o poslednjem svedoku, nakon sastanka koje je Tužilaštvo imalo sa svedokom, tokom pet sati, mi još uvek nismo dobili beleške sa pripremnog razgovora.

SUDIJA ORIE: Dobro, to je u zapisniku. Gospodine Troop?

ADVOKAT TROOP: Gospodin Harvey, nije u sudnici, kao što ste mogli da primetite, premda mogu sa njime da se čujem telefonom, pa bih želeo da mi odobrite nešto više od 10 minuta kako bih o tome mogao sa njim da porazgovaram preko telefona.

SUDIJA ORIE: Gledam koliko je sati. Predlažem da sada imamo drugu pauzu i da nastavimo sa radom u 12 i 20, i onda ćemo imati sat i 25 minuta, ukoliko se strane međusobno dogovore ili ukoliko Pretresno veće odluči da to vreme iskoristimo za saslušanje gospodina Sandhua, ukoliko on bude vraćen na spisak svedoka i bilo po 92 bis ili po 92 ter. Pretpostavljam da bi 92 ter postupak bio kraći nego 92 bis, jer onda je potrebno da Sekretarijat imenuje službenika kako bi se uzela izjava, a mislim da bi postupak 92 ter bio mnogo brži. Da li sam u pravu, gospodine Di Fazio?

TUŽILAC DI FAZIO: Slažem se da bi bilo mnogo brže ukoliko je to 92 ter, ali bih se najpre posavetovao sa kolegom.

SUDIJA ORIE: Vi ste bili toliko brzi da ste napravili lapsus, pa ste rekli 93 ter.

TUŽILAC DI FAZIO: Izvinjavam se.

ADVOKAT GUY-SMITH: Da li bismo mogli da rešimo jedno tekuće pitanje pre pauze. Pre nekoliko meseci smo govorili o visini mog klijenta i mi smo dobili od pritvorske jedinice, a to je sada u elektronskoj sudnici, dokument 2D000767, to je dokument koji je sačinila pritvorska jedinica, gde se navodi visina, težina i druge fizičke karakteristike mog klijenta. Ja sam o tome razgovarao sa Tužilaštvom i tražim da se to uvrsti u spis pod brojem MFI.

SUDIJA ORIE: To će biti broj?

sekretar: To će biti označeno u svrhu identifikacije pod D205.

SUDIJA ORIE: Hvala. Gospodine Troop, izvolite.

ADVOKAT TROOP: Kad je reč o gospodinu Sandhuu, ukoliko ima nekih beleški koje je istražitelj vodio, a koje se odnose na incident, molim da nam se te beleške dostave.

SUDIJA ORIE: Pretpostavljam, gospodine Di Fazio, da sada ne možete da odgovorite na to pitanje?

TUŽILAC DI FAZIO: Da, obavestiću o tome svoj tim.

SUDIJA ORIE: Izvolite.

TUŽILAC DI FAZIO: Gospodin Dutertre će se ovim baviti, a ne gospodin Re. Tako da, ukoliko budu imali neka pitanja tokom pauze treba da ih postavite gospodinu Dutertreu.

SUDIJA ORIE: Znači, on je čovek za to. Vreme je za pauzu. Imaćemo pauzu do 12.25 časova.

(pauza)

SUDIJA ORIE: Da li bi strane, molim, mogle da obaveste Pretresno veće po pitanju vraćanja gospodina Sandhua na listu svedoka? Da li je postignut dogovor?

ADVOKAT EMMERSON: Da, postignut je dogovor, nema prigovora da on bude vraćen na listu svedoka.

SUDIJA ORIE: Onda, gospodine Dutertre, obavesthen sam da svedok čeka, ovde ispred vrata, što nije neophodno ukoliko imamo izjavu po 92 bis. Međutim, ako je po 92 ter, onda bi trebalo da uđe u sudnicu. Da li vi to sugerišete? Da, vidim da klimate glavom. Da. Molim poslužiteljku, ako može da uvede svedoka u sudnicu. Da li ima nekih pitanja vezano za 92 ter pristup, kad je reč o ovom svedoku? Hoću reći, do sada smo ga samo vratili na listu. Naravno, znamo da će ... i gospodin Dutertre je sugerisao da ga imamo kao svedoka po 92 ter, radije nego svedoka koji svedoči uživo.

ADVOKAT EMMERSON: Da, to je u potpunosti prihvatljivo.

SUDIJA ORIE: Naravno, sledeće pitanje je u vezi sa izjavom koju daje svedok. Da li tu ima nečeg spornog, ja to ne sugerišem da treba da bude nekog spora, nego samo da se pozabavimo stvarima jednom po jednom, a s obzirom da ništa ne govorite, pretpostavljam da nema nikakvog spora, kad je reč o prihvatljivosti ove izjave po 92 ter.

(svedok je pristupio Sudu)

SUDIJA ORIE: Možete li, molim vas, da sednete.

SVEDOK SANDHU: Hvala.

SUDIJA ORIE: Da. Samo jedan trenutak. Kao što sam rekao ići ćemo korak po korak. Pre svega, Pretresno veće prihvata molbu da se Harjit Sandhu vrati na spisak svedoka. Mislim da je to prva odluka koju moramo doneti. Gospodine Sandhu, vi ste sada ušli u sudnicu. Da li biste, molim vas, mogli da ustanete i da, gospodine Sandhu, pre nego što budete svedočili, u ovoj sudnici, po Pravilniku o postupku i dokazima, morate da date svečanu izjavu, da izjavljujete da ćete reći istinu, celu istinu i ništa osim istine. Hoćete li, molim vas, to da kažete?

SVEDOK SANDHU: Svečano izjavljujem da ću reći istinu, celu istinu i ništa osim istine.

SUDIJA ORIE: Hvala. Molim izvolite sedite, gospodine Sandhu.

SVEDOK SANDHU: Hvala, časni Sude.

SUDIJA ORIE: Gospodine Dutertre, odluka u vezi sa uvrščivanjem izjave gospodina Sandhua u spis, po Pravilu 92 ter, biće doneta pošto budete postavili odgovarajuća pitanja i kada izjava, kao takva, bude obeležena za identifikaciju. Molim izvolite nastavite.

TUŽILAC DUTERTRE: Zahvaljujem vam, časni Sude.

svedok: Harjit Sandhu

GLAVNO ISPITIVANJE: TUŽILAC DUTERTRE

TUŽILAC DUTERTRE– PITANJE: Gospodine Sandhu, ja ću prvo proveriti vaš identitet. Vi ste Harjit Sandhu, rođeni ste 1. januara 1956. u Amristar, u Indiji i vi ste vođa tima u Tribunalu?

SVEDOK SANDHU – ODGOVOR: Da, časni Sude, to je tačno.

SUDIJA ORIE: Da, ali na papiru piše Amritsar, a ne Amristar. Dakle, Amritsar mi je poznat, a Amristar ne.

SVEDOK SANDHU: Upravo tako, časni Sude, ja ću to izgovoriti, Amritsar.

SUDIJA ORIE: Da, hvala. Molim nastavite.

TUŽILAC DUTERTRE– PITANJE: Gospodine Sandhu, ja ću prvo zamoliti za jedan dokument, to je 2148 na spisku 65 ter. Ukoliko bi poslužiteljka mogla da nam donese jedan fajl sa ovim aneksima dokumenta, po 92 ter, ukoliko bismo to mogli da vidimo. To je 2143 po 65 ter listi. Tako je. To je to.

SUDIJA ORIE: Da li bismo to mogli da vidimo, molim vas, i u sistemu elektronske sudnice, na ekranu? Da, evo ga. Hvala.

TUŽILAC DUTERTRE– PITANJE: Gospodine Sandhu, da li ste potpisali ovaj razgovor od 5. novembra i da li je to istina?

SVEDOK SANDHU – ODGOVOR: Da časni Sude, ja sam ovo potpisao, to su moji potpisi, i sve što sam rekao je tačno.

TUŽILAC DUTERTRE– PITANJE: Moje drugo pitanje, gospodine Sandhu. Kad je reč o pitanjima kojima smo se bavili u ovoj izjavi, kada bismo vam postavili ta pitanja danas, u ovoj prostoriji, da li biste odgovorili na isti način kao što ste to uradili u toku razgovora?

SVEDOK SANDHU – ODGOVOR: Da, časni Sude, dao bih potpuno iste odgovore ukoliko bi mi uživo, danas ovde, bila postavljena ista ta pitanja.

TUŽILAC DUTERTRE: Časni Sude, da li bi ovaj razgovor po 92 ter mogao da bude uvršćen u spis, kao i dva aneksa koja se odnose na poslednju stranu, sa brojevima po 65 ter listi, 988 i 989, po 65 ter listi?

SUDIJA ORIE: Da li želite da oni imaju jedan broj dokaznog predmeta? Dakle, da ovi prilozi budu zajedno ili odvojeno priloženi:

TUŽILAC DUTERTRE: Odvojeno molim.

SUDIJA ORIE: Gospodine sekretare, molim, prilog je fajl o ekshumaciji u predmetu Skendera Kuqija, koji ćemo broj tu dodeliti?

sekretar: Časni Sude, ovaj dokazni predmet biće obeležen za identifikaciju, kao P1218.

SUDIJA ORIE: Hvala vam, gospodine sekretare. Zatim, drugi je Izveštaj o obdukciji leša Skendera Kuqija. Ja sam video jednu provizornu verziju koja je, izgleda, deo priloga 1, ali pretpostavljam da se vi pozivate na izveštaj o obdukciji koji je pripremio, ... samo da pogledam još jednom, ... doktor Morcillo. Da li je to tačno?

TUŽILAC DUTERTRE: Da, baš tako. To je antropolog, koji je izneo svoje nalaze pre izveštaja, a zatim tu je i izveštaj patologa o obdukciji, koji dolazi posle toga.

SUDIJA ORIE: Da. Ja sam pogrešio. Rekao sam „izveštaj o obdukciji“, a prvi je, u stvari, izveštaj jednog forenzičara, to je gospodin Hose Pablo Baraybar i to je prvi deo prvog priloga. Da li sam to dobro shvatio? A, drugi prilog je. . .

TUŽILAC DUTERTRE: Da, baš tako.

SUDIJA ORIE: Obdukcija doktora Morcilla, on je doktor sudske medicine i ovaj izveštaj će dobiti, koji broj, gospodine sekretare?

sekretar: P1219, časni Sude.

SUDIJA ORIE: Hvala.

(Pretrեսno veće se savetuje)

TUŽILAC DUTERTRE: Tu je samo jedan broj ERN, samo jedan.

SUDIJA ORIE: A onda i izjava treba da dobije broj. To je izjava po 92 ter. Da, gospodine sekretare, izjava po 92 ter, izjava gospodina Sandhua, to je njegova izjava data 5. novembra 2007. godine, koji će to biti broj?

sekretar: P1220, časni Sude.

SUDIJA ORIE: Da. Ima li ikakvih prigovora da se ova izjava po 92 ter uvrsti u spis ili jedan od ova dva priloga? Ako nema, onda će P1218, P1219, P1220 biti uvršćeni u spis. Gospodine Dutertre, da li ima potrebe da vi i dalje ispitujete svedoka?

TUŽILAC DUTERTRE: Imam nekoliko kratkih pitanja da postavim svedoku.

TUŽILAC DUTERTRE– PITANJE: Gospodine Sandhu, koliko je, otprilike, godina imao Genc Kuqi, sin Skendera Kuqija, na dan kada vas je doveo do groba svog oca kojeg je trebalo ekshumirati?

SVEDOK SANDHU – ODGOVOR: Časni Sude, trebalo bi da je bio star oko 20 godina, možda plus minus neku godinu, ali oko 20, rekao bih.

TUŽILAC DUTERTRE– PITANJE: Zahvaljujem. Da li je on oklevao kada je trebalo pronaći grob njegovog oca Skendera Kuqija?

SVEDOK SANDHU – ODGOVOR: Časni Sude, on apsolutno nije oklevao. Naprotiv, puno nam je pomogao, sarađivao je sa nama, jer se on već žalio UNMIK-u i kada je saznao da ćemo mi da to pogledamo, bio je veoma uzbuđen, zato ne samo što nam je pomogao da to lociramo, već mu je bilo veoma stalo do toga.

SUDIJA ORIE: Da. Vi možete shvatite ovo pitanje na dva različita načina. Da li je on oklevao da ukaže na to gde se nalazi grob njegovog oca, ili kako ste vi odgovorili, da li je on oklevao da sarađuje sa vama. Da li biste, takođe, mogli i na ovo drugo da se usredsredite? Da li je u bilo kom trenutku oklevao kad je trebalo da ukaže gde se nalazi grob njegovog oca?

SVEDOK SANDHU: Časni Sude, mogu da odgovorim ovako. Ako hronološki gledamo, ja ću to jasno objasniti. A onda kasnije mogu još da razjasnim dodatno, ako treba. Kada smo ga mi pokupili i došli tamo, već je tamo bilo članove njegove familije i odmah, on je rekao „stanite“. Ja sam vozio, on je rekao „stanite ovde, stigli smo“ i odmah je otišao tamo. Tamo su bili njegova majka i dva ujaka, kod groba i on mi je odmah rekao, „evo to je grob moga oca“.

SUDIJA ORIE: Hvala. Molim nastavite, gospodine Dutertre.

TUŽILAC DUTERTRE: Hvala, časni Sude.

TUŽILAC DUTERTRE– PITANJE: To je upravo bio smisao mog pitanja. Vi ste kazali, u redu 3, na strani 77, da su neki članovi porodice bili prisutni. U razgovoru po 92 ter, u pasusu 9, rekli ste: „Bilo je 8 do 10 članova porodice. “ Kako ste znali da su to sve bili članovi porodice Kuqi?

SVEDOK SANDHU – ODGOVOR: Onog trenutka kad sam zaustavio automobil, pitao sam ga ko su ovi ljudi, jer sam se brinuo. Pitao sam se da li lokalni seljani imaju nešto protiv, da li postoji neki problem. Tako da onog momenta kad sam zaustavio automobil, pitao sam ga ko su ovi ljudi, on je rekao, to je moja porodica, to je moja majka i neki od mojih ujaka. Ako se dobro sećam, to su bili rođaci sa majčine strane.

TUŽILAC DUTERTRE– PITANJE: Zahvaljujem. Da li je on razgovarao sa njima, da li je stajao tamo, zajedno sa njima, da li je Genc Kuqi pričao sa njima?

SVEDOK SANDHU – ODGOVOR: Kada smo zaustavili, on je prvo otišao kod njih. Bili smo na putu i čim smo stali, on je odmah otišao pravo do te grupice i razgovarao sa njima. Oni su svi, u stvari, stajali jedno četiri, pet metara daleko od grobnice. Ne znam da li sam to sasvim jasno rekao ili da još malo obrazložim.

TUŽILAC DUTERTRE– PITANJE: Ne, hvala, to je sasvim dovoljno. Vi ste bili prisutni, gospodine Sandhu, tokom čitave operacije ekshumacije. Da li je tu bilo još nekih ljudi koji su predstavljali UNMIK ili udruženja nestalih, da li je bilo drugih koji su imali pristup lešu?

SVEDOK SANDHU – ODGOVOR: Časni Sude, kada smo stigli tamo i kada je on ukazao da je to taj grob i kada je zatim zvaničnik OMPF, Patrice Gagnon, koji je bio tamo, rekao da članovi porodice mogu da budu prisutni, ali da moraju da stoje nekoliko metara dalje, tako da je tokom same ekshumacije, to su bili samo ljudi iz OMPF-a i ja. Da kažem da sam stajao tu kao neka vrsta stražara ili koordinatora i porodice i članova porodice koji su stajali na 10-tak metara dalje. A, oko same grobnice bili su pripadnici OMPF-a, oni grobari koji su kopali jamu i ja.

TUŽILAC DUTERTRE– PITANJE: Hvala. Da se nadovežem, kada je OMPF otišao sa lešom, niko drugi osim članova OMPF-a nije dirao telo, zar ne?

SVEDOK SANDHU – ODGOVOR: To je tačno. Od samog početka kopanja niko drugi, osim ljudi iz OMPF-a nisu imali pristup grobu. Tek kada su posmrtni ostaci uzeti, označeni, onda je dopušteno ženi Skendera Kuqija da se pomoli, dopušteno je da priđe, ali ne suviše blizu i ona je kleknula i pomolila se.

TUŽILAC DUTERTRE: Hvala. Još nešto. Molim da se predoči dokazni predmet 1218, poslednja stranica. Ovo bi trebalo da je 1219, ako se ne varam. Ja sam pogrešio. Zapravo mi treba 1219, poslednja stranica. E tako, hvala.

TUŽILAC DUTERTRE– PITANJE: Gospodine Sandhu, da li se na ovim fotografijama vidi ono što ste tog dana 9. marta 2004. videli prilikom ekshumacije leša gospodina Skendera Kuqija?

SVEDOK SANDHU – ODGOVOR: Da, časni Sude, to su upravo te fotografije, a ja sam bio najviše metar ili dva od mesta gde je snimljena ova fotografija. To su fotografije koje su

snimljene tog dana i ja se sećam ove etikete, oznake „SSA 01“ i kovčeg je bio pun vode i upravo se sećam ovih prizora.

TUŽILAC DUTERTRE: Hvala. Nemam više pitanja.

SUDIJA ORIE: Gospodine Emmerson.

ADVOKAT EMMERSON: Samo par stvari. Vrlo kratko, kako bismo nešto razjasnili.

SUDIJA ORIE: Gospodin Emmerson, branilac gospodina Haradinaja će vas sada ispitivati.

UNAKRSNO ISPITIVANJE: ADVOKAT EMMERSON

ADVOKAT EMMERSON – PITANJE: Da, oprostite. Samo par stvari želim da razjasnim sa vama. U 9. pasusu vaše izjave piše da, premda je bilo članova porodice, vi niste njih pitali u kom su srodstvu bili sa Skenderom Kuqijem? Da li se razgovarali sa nekim drugim članovima porodice?

SVEDOK SANDHU – ODGOVOR: Ja sam jedino govorio sa Gencem Kuqijem. On je bio naš jedini kontakt, a nisam razgovarao ni sa jednim od drugih članova njegove porodice. Ja sam, uopšteno, izrazio saučešće celokupnoj porodici, ne samo njemu, nego celokupnoj porodici, rekao: „Žao mi je što to moramo da radimo.“

ADVOKAT EMMERSON – PITANJE: Znači, sve što ste saznali, saznali ste samo od Genca Kuqija, zar ne?

SVEDOK SANDHU – ODGOVOR: Da, to je tačno.

ADVOKAT EMMERSON – PITANJE: Rekli ste nam koliko verujete da je imao godina. Imamo zapisnik razgovora koji je vodio sa Tužilaštvom 2002, gde se navodi da je njegov datum rođenja 2. oktobar 1982, što bi značilo da je imao 15 godina u leto 1998.

SUDIJA ORIE: Da li govorimo o letu 1998. ili ranije?

ADVOKAT EMMERSON: Možda ja grešim, ali Genc Kuqi je tada onda imao 15 godina, u leto 1998.

SUDIJA ORIE: Gospodine Sandhu je rekao otprilike...

ADVOKAT EMMERSON: ...20-tak, u vreme ekshumacije.

SUDIJA ORIE: Da, ali to nije bilo 1998.

ADVOKAT EMMERSON: Ne, to je bilo 2004.

ADVOKAT EMMERSON – PITANJE: Da li ste znali da je on dao izjavu 2002. godine?

SVEDOK SANDHU – ODGOVOR: Kao istražitelji, mi smo uopšteno govorili o celokupnom slučaju Kuqi.

ADVOKAT EMMERSON – PITANJE: I još jedno pitanje, gospodine. Iz toga proizilazi da ste vi znali da on nije bio prisutan kada mu je otac sahranjen, jer tako piše u njegovoj izjavi stoji. Pročitacu vam rečenicu: „Nije mi bilo dopušteno da prisustvujem sahrani, jer se smatralo da je suviše opasno otputovati u taj kraj. “ Stoga zaključujem da ste vi znali da on, zapravo, nije prisustvovao sahrani?

SVEDOK SANDHU – ODGOVOR: Ne sećam se tačno toga, ali moj zadatak je bio da moram sa njime da budem u kontaktu. Kad je on rekao: “Ovo je moja rodbina“, ja ga nisam pitao da li je prisustvovao ili nije prvoj sahrani. To ga nisam pitao.

ADVOKAT EMMERSON – PITANJE: Ali, verujte mi, a ispravićete me ako grešim. To je ono što je rekao Tužilaštvu kada je dao izjavu 2002. i pretpostavljam da, kao što ste nam maločas rekli, da je vama to, u principu, bilo poznato?

SVEDOK SANDHU – ODGOVOR: Ja nisam nikada lično razgovarao sa njim, odnosno uzeo izjavu od njega. Drugi istražitelji jesu i razgovarali smo o ovom predmetu u celini, više puta.

ADVOKAT EMMERSON – PITANJE: Razumem. Ali, rekli ste nam da je on bio jedini izvor informacija gde se nalazi grob. Koliko je grobova bilo na groblju *Dubovik*?

SVEDOK SANDHU – ODGOVOR: Bilo je puno snega, nisam mogao da prebrojim, ali jedino se ovaj grob nazirao. Mi nismo zalazili dalje u groblje da vidimo druge grobove i njegova porodica je već bila pripremila grob, pre nego što smo mi došli. Stajali su tu, tako da mora da su mu njegovi članovi porodice rekli, njegova majka je bila tu, ujaci i. . .

ADVOKAT EMMERSON – PITANJE: Molim vas, ja ne tražim od vas da nam dajete opšti opis, već da se samo koncentrišemo sad na Genca Kuqija. I, u vašoj izjavi piše da se ne sećate da je bilo bilo kakvih oznaka na grobnici, onako kako ste je vi videli, na osnovu čega bi se moglo zaključiti da je to bio grob Skendera Kuqija.

SVEDOK SANDHU – ODGOVOR: Da, to je tačno.

ADVOKAT EMMERSON: To je sve što sam želeo da pitam.

SUDIJA ORIE: Gospodine Guy-Smith, imate li pitanja?

ADVOKAT GUY-SMITH: Nemam.

ADVOKAT TROOP: Nemam ni ja pitanja, časni Sude.

SUDIJA ORIE: Budući da nema pitanja, premda u potpunosti nije sve dokumentovano, da li je ekshumirano telo, isto telo o kojem postoji odbukcioni nalaz.

ADVOKAT EMMERSON: Ja ne bih želeo sada ni u svoje ime, niti u ime drugih kolega, da kažem nešto što bi postalo dogovorena činjenica, o kojoj je postignut sporazum. Moramo najpre da proučimo taj materijal.

SUDIJA ORIE: Vidimo da postoje određene sličnosti u opisu forenzičara, antropologa iz decembra 2004. godine i analize koja je, obdukzione analize koja je urađena. . . Da li biste mogli da mi pomognete, gospodine Dutertre?

TUŽILAC DUTERTRE: Obdukcioni nalaz je potpisan 12. aprila 2004. godine.

ISPITIVANJE: PRETRESNO VEĆE

SUDIJA ORIE: Da li biste mogli da nam kažete ko je odneo telo, gde. Možda je to u prilogu vaše izjave, gospodine Sandhu. Premda je to prilog vašoj izjavi, u preliminarnom izveštaju, koji je sastavio Jose Pablo Baraybar, on je forenzičar, antropolog. Da li biste mogli da nam kažete, na osnovu tog izveštaja, ko je kome dao leš na pregled? Recite nam kako se to telo, naposljetku, našlo u rukama forenzičara, antropologa? Da li vam je to poznato?

SVEDOK SANDHU: Ja se jasno sećam Patrice Gagnona koji je radio za istu organizaciju kao i Jose Pablo Baraybar. I kada je on pokupio telo on je bio zadužen za to telo i to je ista ona organizacija OMPF, koja je označila brojem SSA 01 i, nakon toga, telo je odneto. E sad, ko je u OMPF-u bio zadužen za to telo, ko ga je preuzeo to morate da pitate ljude u OMPF-u. Ali, što se mene tiče, bilo mi je dovoljno da znam da je OMPF preuzeo leš i izveštaj je napisao OMPF.

SUDIJA ORIE: Ali, u obdukcionom nalazu, a nalaz je od 12. aprila, vidimo da piše: „Forenzičar, antropolog podnosi preliminarni izveštaj nakon post mortem pregleda leša, za koje se tvrdi da je telo Skendera Kuqija. “ Datum je decembar 2004. Gospodine Dutertre, pitam se kako da protumačim sve što tu piše, jer ne možemo odbaciti mogućnost, s obzirom na pitanja gospodina Emmersona, koja je uputio svedoku, ne možemo odbaciti pitanja poput povreda, merenja, jer radi se o istim u oba izveštaja. Jer, u izveštaju iz decembra 2004. godine, kaže se da se pozivaju na prethodni obdukcioni izveštaj. Da li vi to tako shvatate?

TUŽILAC DUTERTRE: Na osnovu onoga što znam, antropolog je prisutan tokom obdukcije, a razlike u datumima mogu se objasniti činjenicom da je obdukcioni nalaz otkucan u aprilu, dok...

ADVOKAT GUY-SMITH: ...

prevodilac: Ako ljudi govore istovremeno, prevodioci nisu u stanju da prevode.

SUDIJA ORIE: Gospodine Guy-Smith, revodioci nisu bez razloga dva puta rekli da ne mogu da prevode. Izvolite nastavite.

ADVOKAT GUY-SMITH: Razumem. Ulažem prigovor na to da gospodin Dutertre svedoči o tome kako se vrše ispitivanja. O tome nemamo nikakve dokaze.

SUDIJA ORIE: Pa, on i ne svedoči.

ADVOKAT GUY-SMITH: Oprostite. Piše: „Na osnovu onoga što znam, antropolog je prisutan tokom obdukcije, a razlike u datumima mogu se objasniti činjenicom da je obdukcioni nalaz otkucan u aprilu. “ I nakon toga kaže da je to „samo opaska“, ali ta informacija je činjenične prirode koju je sada saopštio Pretresnom veću.

Fond za humanitarno pravo
dokumentovanje i pamćenje

SUDIJA ORIE: Pretresno veće smatra da to nije lična opaska gospodina Dutertrea, već ono što on misli da se desilo, a to nam ponekad pomaže da bude početna tačka u razmišljanju. Ako neko kaže, pa, to se desilo tako par puta, moje informacije su sledeće, itd, itd, onda bolje možete da se usredsredite na ono što vam je bitno, što je ključno pitanje ili izbegnete problem. Gospodine Dutertre, pokušavam da stavim ova dva izveštaja u kontekst. Svakako ćete se složiti, gospodine Dutertre, da prisustvo antropologa tokom autopsije ne proizlazi iz ovog materijala. Da upitam svedoka. Da li imate saznanja o tome kako je antropolog, koji je napisao izveštaj, koji je dostavljen u prilogu vaše izjave, kada kaže da se zaključci temelje na prvobitnom obdukcijom nalazu, da li znate da li je, isključivo, temeljio svoj rad na tom drugom izveštaju, da li je video leš, da li je bio prisutan tokom autopsije?

SVEDOK SANDHU: Pokušaću da objasnim to što jasnije mogu, onoliko koliko se ja sećam. Howard Tucker, jedan drugi istražitelj se time bavio, a ja sam mu pomagao. Međutim, u ono vreme ja nisam bio vođa istražitelja, tako da sam bio samo jedan od istražitelja i taj izveštaj smo, tek kasnije dobili i Howard je istražiteljima govorio: „Moramo da stupimo u kontakt sa ljudima.“

SUDIJA ORIE: Kad govorite o „tom izveštaju“, da li govorite o obdukcijom nalazu ili. . . ?

SVEDOK SANDHU: Da. I, sećam se da je Howard razgovarao sa Jose Pablom Baraybarom i, koliko se sećam, Jose Pablo je rekao: „Howard je čovek koji o tome direktno zna“. A ja znam samo što sam čuo od njega. Moj sto je bio do njegovog stola, sedeli smo zajedno u istoj sobi, pa je Jose Pablo rekao da je prvi izveštaj došao, a da ja moram svoj izveštaj da dodam na taj. To je ono što sam, znači, čuo od njega. Ja nemam nikakve dokumentarne dokaze o tome. A kasnije su oba izveštaja spojena, i to je učinio Howard. On je, dakle, tu dostavio izveštaj Jose Pabla Baraybara i ovaj drugi obdukcijom nalaz. Koliko ja shvatam Jose Pablo Baraybar je bio prisutan kada je obavljeno ispitivanje. Ne, kod groba u *Duboviku*, već u mrtvačnici gde je vršena obdukcija.

SUDIJA ORIE: A, to kažete na osnovu onoga što ste čuli od svog kolege, zar ne? Jer, vi kažete, koliko ja shvatam, da vi znate ono što vam je rekao Howard?

SVEDOK SANDHU: Da, u pravu ste. Nije on meni govorio lično, nego sam čuo da su o tome govorili u prostoriji.

SUDIJA ORIE: Hvala. Da vidimo da li neko na osnovu pitanja Pretresnog veća smatra da ima potrebe da se postavljaju dalja pitanja svedoku. Ako ne, onda se ovim završava vaše svedočenje gospodine Sandhu. Obično zahvaljujem svedocima što su prevalili dugi put do Haga. Mislim da to ne bi bilo odgovarajuće u ovom trenutku. Uprkos tome, želim da vam zahvalim što ste došli u sudnicu da odgovorite na pitanja, koja su vam postavile obe strane. Hvala vam.

SVEDOK SANDHU: Hvala, časni Sude.

SUDIJA ORIE: Završili ste, hvala.

(svedok napušta sudnicu)

SUDIJA ORIE: Gospodine Guy-Smith.

ADVOKAT GUY-SMITH: O jednoj drugoj stvari, časni Sude.

SUDIJA ORIE: O drugoj stvari. Imamo još malo vremena, tako da, ako ima drugih pitanja.

ADVOKAT GUY-SMITH: Pa, sekretar je sugerisao da, možda, ima nekih informacija koje su, možda, poverljive, a koje su sadržane u D205, jer identifikuju određene stvari koje su vezane za zgradu. Ja sam zamoljen da se to zbog toga stavi pod pečat, u ovom trenutku, da taj dokument bude pod pečatom.

SUDIJA ORIE: Da. Ceo taj dokument?

ADVOKAT GUY-SMITH: Da.

SUDIJA ORIE: Gospodine sekretare, pošto nema prigovora od strane Tužilaštva, D205 treba da bude pod pečatom. Ima li drugih pitanja, u ovom trenutku, koja želite da pokrenete? Gospodine Re, vi ulazite u sudnicu, baš u trenutku kada sam postavio pitanja stranama da li ima drugih pitanja, koja treba pokrenuti u ovom trenutku.

TUŽILAC RE: Da, zato sam ja ovde. Da. Kad je reč o rasporedu svedočenja svedoka, ja sam ovde zbog toga.

SUDIJA ORIE: Možemo li to radimo u sistemu otvorene sudnice ili, možda, ima nekih zaštitnih mera o kojima treba da vodimo računa i koje još uvek treba nekome dati?

TUŽILAC RE: Pa, jedno pitanje vezano za svedoka Human Rights Watch, gospodina Abrahamsa ...

SUDIJA ORIE: Da, svestan sam toga.

TUŽILAC RE: Ali, to nije pitanje zbog koga je potrebno da se primene stroge zaštitne mere. Imamo još jednog, imamo dva svedoka koji pokušavaju da nabave putne isprave, kojima će, možda, biti potrebne zaštitne mere. Nismo još uvek dobili od njih takvu molbu, ali ako ta imena moraju da se pomenu, svakako da to treba da uradimo u privatnoj sednici.

SUDIJA ORIE: Dobro. Prvo da vidim, jer sve tako brzo ide. Gospodin Abrahams, vi ste podneli molbu da to bude prihvaćeno pod 92 bis ili 92 ter?

TUŽILAC RE: Situacija sa Abrahamsom je takva da mi pokušavamo da ga obezbedimo da dođe u Hag izvesno vreme, još od oktobra, ali je on morao da ide u Gazu sa Human Rights Watch, pa se nije vratio sve do druge nedelje oktobra, a zatim ima neko poslovno putovanje sa Human Rights Watch u Sjedinjene Države. Pokušali smo da podnesemo molbu za svedočenje putem video linka, sledećeg ponedeljka, ili, ako ne, da onda Pretresno veće, možda, zaseda sledećeg ponedeljka.

Fond za humanitarno pravo
dokumentovanje i pamćenje

SUDIJA ORIE: Da.

TUŽILAC RE: Da bi čulo njegovo svedočenje.

SUDIJA ORIE: U stvari, moje kolege sudije, i ukoliko mogu da govorim u njihovo ime...

SUDIJA HOEPFEL: Da,

SUDIJA ORIE: mi smo pročitali njegovu izjavu po 65 ter, otprilike negde do polovine, tako da treba da odlučimo da li je video link odgovarajući, ali prvo da mi to pročitamo i očekujem da ćemo doneti odluku do sutra ujutro i da odmah na početku sutra možemo to da kažemo, ukoliko dođemo do nekog zaključka. Ali ne pre nego što budemo čuli od Odbrane da li oni imaju nekih prigovora. Ono što sam manje-više hteo da kažem, jeste da ćemo do sutra ujutro mi da završimo čitanje ove izjave, tako da bi, možda, bila dobra ideja da čujemo od Odbrane, koliko su oni u stanju sada da kažu. Mislim da je molba podneta tek sinoć, ali čućemo od Odbrane.

TUŽILAC RE: Pa, postoji nešto novije. Hteo bih prvo o tome da obavestim Pretresno veće. Naime Human Rights Watch, juče ...pošto postoji vremenska razlika, nas je juče obavestio da će gospodin Abrahams biti u Los Anđelesu, u ponedeljak. Rekli su da će sledećeg ponedeljka biti, ili u San Francisku ili u Nju Jorku, ali da neće moći da doputuje u Hag sve do utorka 20, ali da bi mogao da svedoči putem video linka iz njihove kancelarije ili u ponedeljak 19. ili sledećeg ponedeljka, a to je sledeće dana, odnosno to je 12. iz Los Anđelesa. Izvinite, to je ...

SUDIJA ORIE: Da. To je već u zapisniku. Svakako 20. je rezervisan za molbe po 98 bis pre nego da čujemo neko dalje svedočenje.

TUŽILAC RE: Ne, ali to je situacija u kojoj smo sada kada je reč o Human Rights Watch i dolasku ovog svedoka.

SUDIJA ORIE: Gospodine Emmerson.

ADVOKAT EMMERSON: Naša pozicija je sasvim jasna u ovom trenutku. A, to je, da mi ne zahtevamo 81 bis.

SUDIJA ORIE: Mislim da ne mislite na 98 bis, 92 ter ili na video link?

ADVOKAT EMMERSON: Ne, mene brine taj video link, u ovom trenutku.

SUDIJA ORIE: Da, mislim da ste rekli 98 bis ili. . .

ADVOKAT EMMERSON: Mislio sam da kažem 81 bis, i mislim da sam to i rekao. Dakle, kad je reč o video linku, mi za sada smatramo da kriterijumi nisu zadovoljeni. Takođe postoje značajni prigovori kad je reč o prihvatljivosti materijala i nekih dokaza koji se tiču mišljenja, što je sadržano u izjavi gospodina Abrahamsa, što će biti predmet, kada dođe vreme, našeg zahteva Pretresnom veću da se to izuzme. Očigledno, pošto smo svi mi veoma zauzeti u ovom trenutku i radimo na više frontova u isto vreme, tako da, kad je reč o određivanju

vremenskog roka za ovaj naš zahtev, mi ćemo svakako tražiti da nam se da malo vremena. Ali, to ne bi trebalo da bude uvršćeno u spis tek tako.

SUDIJA ORIE: Tako da vi kažete da nisu zadovoljeni kriterijumi za video link. Bez obzira kakva bude odluka Pretresnog veća u ovom pogledu, barem se može reći da postoje značajni prigovori protiv sadržaja onoga što je do sada predočeno.

ADVOKAT EMMERSON: Baš tako. Mislim da je gospodin Guy-Smith juče pomenuo jednu odluku u predmetu Milutinović i da bi to svakako bilo deo našeg prigovora. Takođe, ima mnogo materijala kojeg treba pročitati u ovoj izjavi. To je svedočenje koje sadrži određeno mišljenje, tako da ćemo mi, zaista, postaviti pitanje da li to može biti od neke vrednosti za Pretresno veće. U ovom stadijumu suđenja to ne možemo definitivno da kažemo, ali to ćemo da kažemo u žalbi, ako bude potrebno.

ADVOKAT GUY-SMITH: Da, to je potpuno tačno predočavanje trenutne situacije.

SUDIJA ORIE: Gospodine Troop.

ADVOKAT TROOP: Da, ja se slažem sa tvrdnjama gospodina Emmersona.

SUDIJA HOEPFEL: Kasnimo deset redova.

SUDIJA ORIE: Izvinjavam se, nisam pratio francuski prevod. Ima li još nekih pitanja koje bi strane želele da pokrenu?

TUŽILAC RE: Ukoliko bismo mogli na trenutak da pređemo na privatnu sednicu, da bismo rekli nešto što se odnosi na druge svedoke.

SUDIJA ORIE: Prelazimo na privatnu sednicu.

(privatna sednica)

sekretar: Časni Sude, opet smo na otvorenoj sednici.

SUDIJA ORIE: Hvala gospodine sekretare. Gospodine Re.

TUŽILAC RE: Tužilaštvo bi želelo da se o dogovorenim činjenicama što pre postigne dogovor. Ukoliko ne možemo da postignemo dogovor mi ćemo zamoliti da Pretresno veće interveniše, kako bismo održali konferenciju po Pravilu 65, da se svi okupimo i da zajedno to promislimo, jer kad je reč o nama mi smo uradili šta smo mogli sa predlozima i u vezi sa dogovorom koji smo postigli sa Odbranom. Mi ne možemo da se bavimo onim što je napisano i imamo ovde i nacrt molbe koji smo poslali prošle nedelje, a ne možemo dalje da nastavljamo u tom pravcu.

SUDIJA ORIE: Gospodine Emmerson

ADVOKAT EMMERSON: Nema potrebe da se ovde sukobljavamo.

SUDIJA ORIE: Pa, Pretresno veće je takođe protiv tog sukobljavanja. Pretresno veće je svesno da ne može da primora stranke da se dogovore, već može samo da ih stimuliše i da ih ohrabri, ali ne može da ih natera da se dogovore.

ADVOKAT EMMERSON: Da. Naše gledište je da minorna pitanja ostavimo po strani. I jedino pitanje koje ostaje sporno, bar kad je reč o timu odbrane gospodine Haradinaja, je vezano za forenzičke činjenice, to je DNK u novim ostacima koji su pronađeni, a to je rezultat istrage koju smo mi izveli sa našim ekspertom koja treba da potvrdi validnost materijala ponuđenog od strane Tužilaštva. Dok to ne budemo imali, nećemo moći da se složimo oko te konkretne činjenice.

SUDIJA ORIE: Ali, zašto to ne izostavimo i da to bude posebno pitanje?

ADVOKAT EMMERSON: To svakako može da se učini. To je svakako moguće.

TUŽILAC RE: Pa, to ja i pokušavam već nekoliko nedelja.

SUDIJA ORIE: Dakle, ako postoji slaganje oko 99 posto stvari i ne slaganje oko 1 posto onda taj 1 posto može da se odvoji od onih 99.

ADVOKAT EMMERSON: Apsolutno i sasvim jasno želim da kažem da ja govorim u ime celog tima Odbrane gospodina Haradinaja.

SUDIJA ORIE: Da. I gospodin Guy-Smith je već ustao, kako vidim, i on će nam objasniti svoj stav, kako pretpostavljam.

ADVOKAT GUY-SMITH: Možda grešim, ali dok smo pokušavali da nađemo rešenje ja sam shvatio da bi Tužilaštvo više volelo da jedan dokument i samo taj jedan bude predmet onoga čime ćemo se baviti. Međutim, ako to nije slučaj, onda mislim da nema nikakvih poteškoća i smatram da taj stav nije drugačiji od onoga što smo upravo čuli.

SUDIJA ORIE: Da, dakle, nema nikakvog pravog sukoba. Gospodine Troop, da li s vi takođe slažete da, to što je 1 posto odvojimo od onih 99?

ADVOKAT TROOP: Da, ja vrlo malo imam da dodam, ali siguran sam da možemo vrlo lako da dođemo do nekog rešenja.

SUDIJA ORIE: Da. Onda, gospodine Re, izvolite.

TUŽILAC RE: Pa, mi smo spremni da uložimo ovaj zahtev. Mi imamo to već u nekom nacrtu, zajedno sa prilogom, tu su imena svih advokata, spremno je da bude potpisano, spremno je da. . . Vidim klimanje glavama na strani Odbrane.

SUDIJA ORIE: Pretresno veće se raduje tome. Ostavimo to za sada tako. Ima li još nešto što strane žele da pokrenu?

(...)(Izbrisano po nalogu Pretresnog veća)(...)

SUDIJA ORIE: . . . imamo i zahtev Odbrane Haradinaja da se delovi ove izjave izuzmu, kao i neki od priloga, tako da šta god da smo rekli o tome, želeli bismo da nam najkasnije 8. novembra saopštite kakvo je stanje stvari. Da vidim da li ima još nekih drugih pitanja. Imamo jedan podnesak u skladu sa Pravilom 92 kvater. Podnet je zahtev pod 92 bis, koji je povučen, a onda je podnet zahtev u skladu sa 92 kvater, za usvajanje dokumenata. Ne znam da li sada mogu da pominjem imena, ali bih želeo da Odbrana odgovori do 6. novembra. Je li to problem?

TUŽILAC RE: To bi moglo biti teško, jer ...

SUDIJA ORIE: O, danas je 6!

TUŽILAC RE: Mi dobijamo zdravstvene podatke. Rečeno nam je da je svedok na Kosovu, pa pokušavamo da pronađemo tamošnjeg lekara, kako bismo dobili podatke.

SUDIJA ORIE: Pa, molim da o tome razgovarate danas popodne, 6. je danas, tako da molim da to bude što je ranije moguće.

ADVOKAT GUY-SMITH: Za informaciju Pretresnom veću, Odbrana Balaja je 27. Oktobra uložila prigovor na izjavu (...)(Izbrisano po nalogu Pretresnog veća)(...)

SUDIJA ORIE: Da. Rekao sam, ako imate nešto da kažete, onda...

(Pretresno veće i Sekretarijat se savetuju)

SUDIJA ORIE: Drugog novembra je bilo reči u vezi sa spiskom privremenih i konačnih verzija koje se mogu očekivati. Pretpostavljam da je sekretar priprema redigovane verzije. Ja ću to stranama objasniti van sudnice. Naime, postoji još nešto što je nerešeno. Kad je reč o MFI D41, to je jedan duži video snimak. Nije bilo prigovora na usvajanje, ali pogledati taj video snimak bi iziskivalo sate gledanja, a trebalo bi da se to svede samo na snimak svečanosti polaganja zakletve. Kada možemo to da očekujemo, gospodine Emmerson?

ADVOKAT EMMERSON: U četvrtak.

SUDIJA ORIE: Ima još nešto. Kad je reč o P367. postavljeno je pitanje da li je to prihvaćeno ili ne, a onda smo zamolili strane da iznesu dodatne argumente u pogledu P367. Pretresno veće bi želelo da na sledećoj sednici, koju ćemo posvetiti tekućim pitanjima, donesemo odluku o tome. Gospodine Emmerson.

ADVOKAT EMMERSON: U dokumentu se izražava mišljenje koje prevazilazi okvir ekspertize svedoka i mi se protivimo tome o tome. Zato bismo želeli da razgovaramo sa gospodinom Dutertreom.

SUDIJA ORIE: Gospodine Dutertre, da li biste o tome mogli da razgovarate sa gospodinom Emmersonom?

TUŽILAC DUTERTRE: Možemo to da prodiskutujemo sada, gospodine predsjedavajući. Kada sam podneo po 92 ter, nije bilo prigovora, tako da je prigovor gospodina Emmersona dolazi malo kasno, ali mogu sa njim o tome kasnije da razgovaram.

ADVOKAT EMMERSON: Ne znam da li se sećate, časni Sude i gospodin Dutertre, ali praksa u pogledu prigovora bila je da li ta izjava može da se prihvati nakon što je gospodin Seif svedočio.

SUDIJA ORIE: Ja se toga sada ne sećam, baš tačno. Ima još jedno nerešeno pitanje. Gospodine Re, D64, D65 i D115, mislim da ste vi rekli da se Tužilaštvo ne protivi da se ti dokazni predmeti usvoje u spis, ali da biste želeli da iznesete argumente u pogledu toga koja težina treba da im se dodeli. Najpre da proverim sa sekretarom da li sada, tačno znamo, u vašem sistemu kako su ti dokazni predmeti označeni, D64, D65 i D115. Da li su označeni u svrhu identifikacije ili su već uvršteni u spis?

sekretar: Časni Sude, D64, D65 i D115 su svi označeni u svrhu identifikacije.

SUDIJA ORIE: Budući da nema prigovora usvajaju se u spis. Istovremeno, gospodine Re, ukoliko želite da iznesete argumente u pogledu njihove težine, u izvesnoj meri ste slobodni da to učinite. To znači da mi ne želimo da sada ulazite u potpunu raspravu o njihovoj težini, ali ako želite da iznesete neke kratke primedbe, možete.

TUŽILAC RE: Skrenuta mi je pažnja da je D115 Izveštaj ECMM. Da li je to dokument po Pravilu 70? Molim da se to proverí pre nego što se usvoji u spis.

SUDIJA ORIE: Svakako ćete se morati da se pozivate na sadržaj dokumenta, ako želite da govorite o težini.

TUŽILAC RE: Ne, samo sam hteo da kažem da je potrebno proveriti da li to treba da bude pod pečatom. Mislim na D115.

SUDIJA ORIE: Molim da to proverite i kažete Pretresnom veću što je ranije moguće. Kada je reč o svedoku 69, postoji problem sa P1181 i očekujemo daljnje argumente Odbrane u vezi sa tim dokaznim predmetom. Ako nema ničeg drugog, ovim ćemo završiti, do sutra 7. novembra u 9 sati ujutro, u sudnici II.

Sednica je završena u 13.41 h

Nastavlja se u sredu 7. novembra 2007. godine u 9.00 h

